Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Ера 5 ФЕВРАЛЬ № 11 (2223) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лекхехьарча Совета а орган

Ленински парти советски халкъо ший тешамера баьчча лерхI, цо хьаькъал долаш лелаеча хьалхленца коммунизман керда коталонаш йоахаргхиларах тешаш а да из. Советски наха цхьа барт а болаш къоабал ю партес оттаяь коммунизм хьалъяра Iалалмате йоккха программа, ворхI шерарча плана заданеш кхоачаш а тIеххкхоачаш а ергхиларах бизза тешам лу цар.

Коммунизм хьалъяра Iалалмате йоккха программа

Миллионаш бола нах вай мехка а гаьнна доазол дехьа а чIоагIа теркам тIабахийта хьеж Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съездага — коммунизм хьалъерий съездага. Бизза барт цаI болаш, ленински принципи тIулакхи лакха лоаттадеш дувц вай партес коммунизм хьалъяра керттера дешаш. Съезда болх — партен цхьоагIои уйла цаIи хилара, марксизманна-ленинизманна из тешаме хилара, халкъаца хадданза бувзам болаш из хилара къаьгга а дог гIоздоаккхаш а йола демонстраци я.

Съезда делегатий, вежарашха йолча партей викалий, советски халкъа, дунен тIарча дерригача адамий уйла Iалальмате чIоагIа шийна тIаяхийтар «1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифрех» йолча новкъоста Н. С. Хрущева доклало. Доклада тIа хьахьекхай вай партен а советски халкъа а балха бIарчча исторически зама. Цу тIа я вай мехкарча социализман Iалальмате йоккхача коталоний итогаш, цутIа оттаьй коммунизм шерра хьалъяра программа, цутIа тучаяьхай советски общество дегIайоалаяра перспективаш.

Коммунизм хьалъяра из Iалальмате йоккха программа ювцача деношка вайна юха цIаьккхаз а гу Советски Iаьдал эттача шерашка ленински партес хьалхле а лелаеш, вай Даьхено баь сийдола никъ. Сийлахь-боккха Октябрь котбаьнна дукха ха йоаццаш, партеси советски халкъои керда, бовзанза бола никъ дIаболабаьча хана, партен VII-ча съезде В. И. Ленина йоахар: «Социалистически хувцамаш де долалуш, вай декхарийла да, юххера а, уж хувцамаш шийна тIадерзадаь дола гIулакх, мадарра аьлча коммунистически общество хьалъяра гIулакх къаьгга довза...» Цу сийлахь-доккхача гIулакхо турпалерча, денал долча хIаман тIехь дог ура а увттадаьд, дог ура а увттаду вай партен а советски халкъа а. ХIама вIаштIехьа доаккхаш партес баьча боккхача балхаи советски халкъо чIоагIа хьийтача къинои Iалальмате дика коталонаш яьхай.

Вай мохк промышленни продукци арахецара хьакъехьа Европе хьалхара моттиги дунен тIа шоллагIа моттиги лаьца, низбола, индустриальни-колхозни паччахьалкхе а хинна дIаэттаб. Къаьстта доккхий толамаш даьхад Советски мехко партен XX-ча съезда соцамаш кхоачашдарах. Цу толамашка диллача, тIа-тIа а дикагIа гуш да, йоах делегаташа, ССКП XX-ча съезда соцамаш кхоачащделга дохаде гIийрта, парти ленински новкъара яккха гIийрта, партена духьалара Маленкова, Кагановича, Молотова, Булганина, Шепилова группа харцъяь а йохаяь а вай партии цун Центральни Комитети мел бакъ хиннай.

СССР-е социализм йизза а шеко йоацаш а котъяьннай. **Вай мохк ший дегIабара керда исторически юкъ — коммунизм шерра хьалъяра юкъ йолаеш ба хIанз.** Цу юкъа партес а халкъо а ший низ тIабахийта беза коммунизман материально-технически лард йоллара, дIахо а СССР экономически оборонни низ чIоагIбара, цунца цхьана дегIадоагIаш дола халкъа материальни культурни хьашташ тIа-тIа а дикагIа кхоачащдара. Цхьан сага сих йоккхача продукцен хьакъехьа эгара тIех дегIадаьхкача политически мехкашта тIехьакхе а царел хьалхадовла а деза вай. Уж дагалаттараш кхоачащде ворхI шерал дукхагIа ха эшаргья. Вай Даьхен экономикеи культуреи дегIайоалаяра пхийтта шера йолча перспективни плана кертера дакъа да семилетка.

ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада тIа хоадам боллаш, къаьгга оттадаь да укх доладеннача ворхI шера вай мехка кертера декхараш. Уж декхараш ераш да:

Экономически хьакъехьа — мехка хIама хьаду низаш масса оагIорахьа дегIадоаладар, коммунизман материально-технически лард йоллача кертера боккха гIа ловза а капиталистически мехкаща лоаттаеча маьршача экономически яхье СССР-е котало Iалашъе а торо лургйолаш еза-йоккха индустри массарел а тIех дегIайоалаяра наькъаца экономикан массадолча доакъошка продукци йоаккхилга лакхдар. Мехка экономически потенциал лакхъяро, дIахо а халкъа боахама массадолча доакъошка технически прогресс чакхъяккхаро, общественни къахьегама овсарле хадданза дегIайоагIаш хиларо халкъа вахара хьал лоархIам боллаш лакхде деза.

Политически хьакъехьа — дIахо а советски социалистически строй а советски халкъа цхьоагIо а чIоагIъяр, уж кхы а чIоагIагIа кхотадар, коммунистически общество хьалъеча советски демократи, дуккхача наьха денал а цар къахьегама кьинар а дегIадоаладар, паччахьалкхен дешаш къоастадеча общественни организацей бокъонаш шеръяр, партени социалистически паччахьалкхени организаторски а кхетама а балха лоархIам лакхбар, болхлойи ахархойи цхьоагIо, вай мехкарча халкъий доттагIал мамогга чIоагIдар.

Идеологически хьакъехьа — партен идейно-кхетама болх айбар, эггара хьалха кхувш йоагIача тIехьен а лакхбеш, къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбар, уж къахьегамца, советски патриотизмаца интернационализмаца коммунистически уйла йолаш кхетабар, наьха кхетама чухь капитализмах юхедисаь гIулакхаш а уйлаш а дIададахар, буржуазни идеологеца къовсам лоаттабар.

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхий хьакъехьа — тайп-тайпара социальни системаш йола мехкаш машарца дахара ленински принципа ларда тIа машар лорабара а, из чIоагIбара а, халкъаш тIема кхерамах лорадара а тIаерзаяь йола арахьара политика лар тIа дIаяхьар. «Шийла тIом» дIабаккханза а дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбанза а баргбац. Мамогга чIоагIъе еза дунен социалистически система а халкъий вежарашха дола доттагIал а.

Цу лоацача а хьаьда долча а декхараша къаьгга хойт коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе партеси халкъои дуккхача тайпара а тIагIертта а беш бола болх.

ХIанзарча ворхI шерара кертера дош социализмо капитализмаца лоаттаеча маьршача экономически яхье мамогга хьалхагIа котдовлар да. Контрольни цифрех йолча доклада тIа оттаьй дIахо а промышленность, юрта боахам, Iилма, культура чеххка дегIайоалаяра, къахьегамхой хьал лоархIам боллаш лакхдара хьаьдда йола программа. Коммунизман материально-технически лард йоллача кертера боаккха гIа баккха, 1958 шера хинначул 1965 шера промышленни продукци 80 процент дукхагIа арахеца лерхI, цунца «А» яхача группах (производствон средстваш хьаяр) —85—88 процент, «Б» яхача группах (наха эша хIамаш хьаяр) — 62—65 процент а хецаш. Цу хана чухь юрта боахама продукци йоаккхилга 1, 7-зза лакхде лерхI. Халкъа боахамга дIайохийта капитальни вложенеш кхо триллион сом гаргга хургья — лоадама хIама ца эшшаш Советски Iаьдал эттача дерригача шерашка дIаяхийтараш миссел.

ВорхI шерара план толам боллаш кхоачашъе торо хургья общественни къахьегама овсарле лоархIам боллаш лакхйича. Техника а производственни гIулакхашта комплексни механизации автоматизации елга а хадданза дегIадоаладара наькъаца болх беш волча цхьан сага лаьрхIа къахьегама овсарле лакхъе лерхI промышленносте — 45—50 процент, машин-наькъа транспорте — 34—37 процент, совхозашка — 60—65 процент, колхозашка шозза дукхагIа.

Къахьегама овсарле лакхъяр — шеръяьча социалистически воспроизводствони рузкъа Iоадареи кертера хьаст а ба, къахьегамхой вахара хьал айдара лард а я. ВорхI шерарча плана тIа нийса оттаду хIара республикан а еррига Советски Союза а хьашташ лоархIилга. Вай планаш тIа къаьгга оттаяь я дерригача халкъий экономикеи культуреи масса оагIорахьа дегIайоалаяра эша шерра торонаш Iалашъеш йола ленински къамий политика.

ВорхI шерара план йизза я Коммунистически партес дIахо а советски халкъа вахара хьал айде еча йоакхонах. Из бакъду цIаккха ца хиннача тайпара дукха нах чубаха цIенош хьалдаро, халкъа эша тайп-тайпара товараш дукхагIа деш хиларо, балха ди лоацдаро, къаьстта кIезга алапи доагIача болхлоштеи гIулакхерча нахаи а деш, балхах доагIа алапи лакхдаро, пенсей гIулакх тоадаро, дуккхача кхыча гIулакхаша а.

Коммунизм шерра хьалъяра декхараш толамца чакхдахаро, материальни рузкъа дукхагIа даккхарца цхьана къахьегамхой сакхетам лакхбергба. Вай партен а паччахьалкхен а беррига идеологически болх советски наьха керда, дика гIулакхаш дегIадоаладе, коллективизман, къахьегам безара социалистически интернационализман а патриотизман а уйлеи кердача обществон моральни принципаши йолаш уж кхетабе, марксизман-ленинизман уйла йолаш уж хилийта декхарийла ба.

Новкъоста Н. С. Хрущевс доклада тIа даьшхад социализмагара коммунизмага водача ханара марксистски-ленински теорен кертера дешаш. Вай мехка социализм хьалъяра Iалальмате йIаьхий опыт а кхыча социалистически мехкийи дерригача дунен тIарча коммунистически боламеи опыт а кIоаргга яшхара наькъаца Iалальмате боккха теоретически лоархIам бола выводаш яьй. Царна юкъе да: коммунистически обществон шин фазахи социализмангара коммунизмага водача хана дола дош, коммунистически обществон материально-технически лард йоллара, социализм эттача а коммунизм йолча а хана обществос хьадаь материальнии духовнии рузкъаш дIаюха нийсдара, социалистически доалахьен колхознии дерригача халкъа юкъареи формаш дегIайоалаяра а уж вIаши гаргаозара а наькъех дола, шерра коммунистически общество хьалъеча ханарча паччахьалкхен лоаттамеи цо доал дареи, дунен социалистически система дегIайоалаяра дешаш, кхьдола марксистски-ленински теорен дешаш а.

Коммунизм хьалъяра практикаца айхха бувзам а болаш, уж доккхий теоретически дешаш кийчдар марксизм-ленинизм творчески дегIайоалаеча лоаца доккха дакъа да.

Съезда трибуне къамаьлаш деча делегаташа, вежарашха йолча коммунистическии болхлойи партей викалаша белгалдоах, советски ворхI шерарча плана дунен халкъий гIулакхашта юкъе боккха лоархIам хилар, цар дувц дерригача дунен тIарча халкъий хьала юкъе ше чIоагIа хойолийташ хургья из, марксизман-ленинизман керда котало я из, яхаш.

Дунен тIа СССР-ай США-ней юкъе экономически яхь эттай, дунен социализман ерригача системаней дунен капитализман системаней юкъе яхь эттай. ХIара ди массаза доала шерагIа а дикагIа а хьагучадувл ший зама яьккха йоалаш латтача, вIаши духьаленаш а йохаеш латтача капитализмал социализм толашагIа хилар. Экономисташа даьча лоархIамех, СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шерара план кхоачаш а тIеххкхоачаш а йича, хIаьта иштта халкъа демократен мехкий экономика лакха дегIаеча дунен социалистически системан мехкаша дерригача дунен тIа йоаккхача промышленни продукцех ах совгIа продукци йоаккхаргья. Цунца Iалащдергда дунен социализман система дунен капитализман системал адамаша къахьегаш хьадеча хIамашта юкъе кертера дола материальни рузкъа хьадара хьакъехьа тIех хилар. Из хургья дерригача дунен исторически лоархIам бола котало.

ВорхI шерара план — машарерча къахьегама план я. Машар безара ленински политика гойташ я из, машар безара уйлах йиза я из. Из план а дерригача социалистически мехкий экономически планаш а кхоачашъяр — вай ханара кертера дош—дерригача дунен тIа машар лорабара дош къоастадеча керта лоархIам болаш да, дешаш тIемца къоастаде ца дезаш, тIом хургбоацаш дIабаккха эша торонаш хулийтаргья цо.

Дунен тIарча кховзткъе итт мехкарча вежарашха йолча коммунистическии болхлойи партей делегацеш яьхка ССКП XXI-гIа съезд—дунен тIа боккхача лоархIаме хIама да. Китаян коммунистически партен, Польски болхлой вIашагIкхийттача партен, Итальянскии Французскии коммунистически партей делегацей хьалхле лелаераша даьча къамаьлаша хьахьекхар дунен тIарча коммунистически парте цхьоагIо а цул айхха хилар а, марксизман-ленинизман принципашта шеко а йоацаш из мутIахьа хилар. Реакционни низаши хIанзара ревизионисташи из цхьоагIо йохае гIерташ хилар дохаргда.

ССКП съездо ший болх дIахьо вай мехкарча халкъаша шоай творчески къахьегамеи безам Iалальмате чIоагIа лакхбеш хьал эттача хана. Советски Союза масса миIингашкара хьахоза цунах дувцараш советски наха шоай коммунистически парти бIайхача безамца езаш хиларах хьалдиза да.

Ленински парти советски халкъо ший тешамера баьчча лерхI, цо хьакъал долаш лелаеча хьалхленца коммунизман керда коталонаш йоахаргхиларах тешаш а да из. Советски наха цхьа барт а болаш къоабал ю партес оттаяь коммунизм хьалъяра Iалальмате йоккха программа, ворхI шерарча плана заданеш кхоачаш а тIеххкхоачаш а ергхиларах бизза тешам лу цар.

(29 январе арадаьннача «Правда» передовая)

ССКП аргIан йоаца XXI-гIа съезд. Сурта тIа: Кремле, съезда заседа нешта юкъе салоIача хана Н. С. Хрущеви, А. И. Микояни, А. И. Кириченкои съезда делегаташца къамаьл деш ба.

В. Соболева сурт ТАСС фотохроника.

Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоаца XXI-гIа съезд

Съезда дневник

31-ча январе хинна заседанеш

Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIа съезд ший болх дIахьош я. ЧIоагIа дог гIоздаьнна ювц делегаташа хьатIахулча ворхI шера СССР халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифрех лаьца новкъоста Н. С. Хрущевс яь доклад.

31 январе Iуйрийнара заседани дIайолаелар Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара **И. Д. Мустафаевс** даьча къамаьлагара. Цо йийцар семилеткан шерашка республикан промышленность, юрта боахам, культура дегIаярах йола перспективаш.

Нов. **А. И. Кириченкос** бувц партес чакхбаьккха боккха организаторски болх, марксистско-ленински теори творчески дегIайоалаяр, кадраш цара болх, цар балха а политически а говзал лакхъяр. Нов. Кириченкос критика йир тишлуш латта капитализман сибат хозде, буржуазни строй эргаяккхарах долча теорешца къахьегамхой Iехабе гIертача буржуазни критикашта.

Мински автомобильни завода сталевара **Д. И. Барашкина** дийцар мински автомобилестроителий коллектива толамех, дIахо йодача хана цар де лерхIачар планех.

Российски Федераце лаьтташи хьайбаши леладелга дегIадоаладара дешаш дийцар РСФСР-ана йолча ССКП ЦК юртбоахама отдела заведующе **В. П. Мыларщиковс.** Цо аьлар, республикерча юрта боахама къахьегамхой инициативах ворхI шера йола план ханал хьалха кхоачашъярна хIанзе а яхь йоаржаяь хилар.

ССКП Центральни Комитетага а ССКП XXI-гIча съездага а Кубан Халкъа-социалистически партен Центральни Комитетеи къовсам лоаттабеш долча кубински халкъа цIерах дIайха моаршал делар **Северо Агиррес.**

Нов. **А. Б. Аристовс** дийцар, социалистически системо капиталистическичунца экономически яхь лелаеш хилар, советски экономика, капиталистически мехкий экономикаца нийсйича, боарам боаццаш сихагIа дегIаухаш хилар. Цу тайппара белгалдир ораторо Российски Федераци экономически дегIаяра а СибарегIареи Дальни Востокереи Iаламан рузкъаш карадерзадара а дешаш.

Узбекистана Компартен ЦК хьалхарча секретара нов. **С. Комаловс** дийцар боахами культуреи лакхдара гIулакха союзни республикай бокъонаш шеръяр Iалалмате боккха лоархIам болаш хилар. Узбекски республика хIанз къаьстта чIоагIа тоаенна хилар хьахьокхаш йола цифраш а йоалайир цо.

Iуйрийнара заседани чакхйоаллаш съездага моаршал делар московски пионераша.

Сайрийнарча заседане эгара хьалха къамаьл дир нов. **П. Н. Поспеловс.** Ораторо аьлар, ворхI шерара план—из гуччахьа, духхьал, майрра капиталистически система, къаьстта а капиталистически дунен керттера мохк — США,— машарерча яхье хьехилга да. Нов. Поспеловс белгалдир, эггара дукхагIа империалисташ кхераш дола хIама да кризис йоацаши лохца луши йола экономика йолаш бола Советски Союза боахам сихха дегIаухаш хилар. ВорхI шера йола план, йоах нов. Поспеловс, марксизманна тIехьара, социализманна тIехьара дикагIа йола агитаци я.

Дош лу «Красное Сормово» яхача йоккхача Горьковски заводерча сталевара **Н. И. Анищенковна.** Цо Iойиййшар шоай предприятен коллективо массава раьза а волаш ворхI шера сийлахь-йоккха программа къоабалъеш язьяь, съездага моаршал дайташ йола телеграмма.

Трибуна тIа ва нов. **А. И. Микоян.** Цо йоах, XXI-гIча съездана Н. С. Хрущевс яьча доклада тIа гойт хьатIахулча ворхI шера Iалальмате йоккха коммунистически строительство хьалъерг хилар хьахьокхаш дола бакъдараш цифраши. Советски плано, белгалду ораторо, уйла дукхагIа тIаозаргья Советски мехка, капиталамехкашкарча къахегамхой вахар тоадара цхьан тайпара гIо дергда. Нов. А. И. Микояна белгалдир, Советски Союза Коммунистически парти хIанз цIаккха ца хиннача тайпара чIоагIа цхьоагIо йолаш хилар.

Тоъал дукха дийцар нов. А. И. Микояна дукха ха йоаццаш Американ ВIашагIкхийттача Штаташка ваха ше хиларах лаьца.

Поэта **А. Т. Твардовске** дийцар Советски обществон вахара юкъе, социалистически коммунистически строительстве советски литературас лоархIаме дакъа лоацаш хилар. Цо тIахьийхар Советски литератораш дIахо йодача хана а нийсача художественни дешаца вай дика гIулакхаш бакъдарна, вай халкъа, Даьхенна цIена гIулакх дарна.

Сайрийнарча заседане къамаьлаш дир, безаме тIайийцача Германерча, Австрерча, Великобританерча, Данерча, Норвегерча, Японерча вошал долча коммунистически партей делегацешта керте латтараша.

2-ча феврале хинна заседанеш

2 феврале Iурра Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоацача XXI-ча съездо юха а дIаболабир ший болх. Съезда делегаташа нов. Н. С. Хрущева доклад дIахо йийцар.

Iуйрийнарча заседане эгара хьалха къамаьл даьча электростанцей строительствон министра **И. Т. Новиковс** съезде дийцар, электрификаци дегIайоалае шерра йолча перспективех. ВорхI шера чухь вай мехка хьалъе лерхI беррига низ 58—60 миллион киловатт бола электростанцеш, вешта аьлча ГОЭЛРО планах хиннарел 35-зза дукхагIа. Цу тайпара, 41 шера даьчул дукхагIа хIама де деза вай духхьал ворхI шера чухь.

ССКП ЦК-а Президиума члена, ССКП ЦК-а секретара **Н. Г. Игнатовс** дийцар, доладеннача ворхI шера СССР-а юрта боахам дегIабоалабарах, ялат, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагIа яха йиш йолча торонех. 1965 шера 10—11 миллиард пунт ялат даккха ворхI шерарча плана тIа оттаяь задани нийса я, аьлар цо. Из тIеххкхоачашъе йиш йолаш я. Иштта тIеххкхоачашъе йиш йолаш я 16 миллион тонн дулх даккха оттаяь задани а.

Дукха гаьна яц хIара советски сага истола тIа шортта дулх, шура, даьтта, кхыйола продукташ хургйолаха, аьлар **Н. Г. Игнатовс.**

Партен Куйбышевски обкома секретара нов. **М. Т. Ефремовс** дийцар областе мехкдаьтта доаккхилга чеххка дегIадоаладарах, болх бе йолаенна ча В. И. Ленина цIерахча Куйбышевски гидроэлектростанцен Iалалмате боккхача лоархIамах. Дукха йоккхий керда предприятеш хьалъерийолча

(ДIахододар 2-гIча оагIо тIа).

Кердача къахьегама толамащца белгалйоаккхаргья партен съезд

ДукхагIа химически продукци янкхарна

ЧIоагIа уйла тIаяхийта къахьег Грознерча химикаша дукхагIа химически продукци арахецарна. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай шоайла яхь лелаеш йола Грозненски завода 8-31 цехера «А»—«Б» яха ши смена. Декабрь бетта цехе хьалхара моттиг яккхарна дукхагIа продукци арахийца ца Iеш, технически режим а балха дисциплина а дика лелайора цу шинна а смено. Декабрь бетта хьалхле яьккхар нов. Митченкос кулгалдеча «Б» яхача сменан коллективо. 130,5 процент кхоачашйир цо химически продукци арахецара план. Цул дукха тIехьайисанзар нов. Зайдмана кулгалду «А» яха смена а. ХIанз дукхагIа химически продукци арахецарна шоай говзал тIаяхийта къахьегаш ба химикаш.

ЗАСОРИН Г.

Бурув деттарий толамаш

Январь бетта дика къахьийгар партен съезда сийна яхье баьнна хиннача «Сунжанефта» НПУ Карабулакски бурув деттача конторан болхлоша.

2930 метр бурув тоха дезача 3300 метр бурув а теха, ханал 3 ди хьалха январь беттара паччахьалкхен план кхоачашйир цар.

ДикагIа балха хьокхамаш даьхар мастераша Мальцевси, Гулаевси, Поповси кулгалдеча бригадаша. Прораба нов. Постовойс кулгалдеча вышкашъерий бригадо дош деннадар съезд хьаеллача дийнахьа хьалъяь йисте а яьккха, № 35 йола скважина бурув деттарашка дIаяла, аьнна. Ший дош 25 январе кхоачашдир цо.

БАКАЛЮК А.

Орден лелаеча Грозненски нефтеперерабатывающи заводе

Грозненски нефтеперерабатывающи завода технологаш а ремонтни болхлой а чIоагIа дог гIоздаьнна Iомаеш ба ССКП XXI-ча съезда материалаш. Завода массайолча технологическии подсобнии цехашка 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифрех лаьца ССКП XXI-ча съезде Н. С. Хрущевс яь доклад чIоагIа раьза хиларца къоабалъеш, цунца шоаш даьхача толамех тоъам ца хулаш ворхI шерара план ханал хьалха кхоачашъярна керда торонаш балха юкъе кхухьаш ба завода къахьегамхой.

№ 3 йолча цеха болхлошта юкъе ССКП XXI-ча съезда материалаш ешаш цеха начальника нов. Восконяна ший къамаьлаца аьлар, 1965 шера вай мехка мехкдаьтта даккхар шозза лакхлургда, иштта 5-за дукхагIа йоаккхаргья газ а. Уж доккхий декхараш кхоачащдеш нефтеперерабатывающи промышленносто кхы а дикагIа вIашагIбелла лелабе беза ший болх. ДIахо ший къамаьлаца цо йоах, дика толамаш даьхадар вай завода коллективо дIадахача шера а укх шерарча январь бетта а, кхы а дикагIа барттайна къахьега деза вай дIахо йодача хана.

Къамаьлаш даьча участкай, установкай начальникаша, операторащ, цар помощникаша чIоагIа раьза болаш къоабалйир партен мероприятеш. Цунца мехкдаьтта чакхдоахаш а цох продукташ хьайоахаш а 1959-ча шера план 7-ча ноябре кхоачашъе аьнна шоашта декхараш тIайийцадар цар.

Иштта завода массайолча цехий болхлой а шоаш ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаеш шоай дог гIоздаларца шоашта лакхара социалистически декхараш тIайийдеш, уж кхоачащдарна низи хьинари кхоца деш къахьегаш ба хIанз.

Н. ГЛУХОВ.

Съезда сийна

Советски района Зоны яхача юртарча хьу кийчъеча комбината болхлой митинг хилар ССКП XXI-гIа съезд хьаеллара сийна. Митинге къамаьл дир комбината директора нов. Хадисовс.

— Дирригa Советски халкъ санна балха коталонаш яхарца баьхкаб вай хьамсарча партен XXI-гIа съезд хьаеллача денга комбината болхлой, — аьлар нов. Хадисовс.

Комбинатерча комсомольцашеи капирхошеи даьхача балха толамех лаьца къамаьл дир ВЛКСМ Советски райкома секретара нов. Истамуловс.—

— Ханал хьалха укх шерара план кхоачашъярна тхоай бола низ тIабохийтаргба оаха, — аьлар электропильщика Паненко Василе.

XXI-ча съезда сийна хьу кийчъярней, цунна херх хьакхарней йола укх шерара план ханал хьалха, 5 декабре кхоачашъергйолаш, цахаддаш 2 сменах болх бергболаш, балха овсарал 1958-ча шера хинначул 1,5 процент лакхъергйолаш, иштта кхыдола а декхараш тIайийцар митинге хиннача комбината болхлоша.

НОВОСЕЛЬСКИЙ Б.

Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоаца XXI съезд

Съезда дневник

(Йистедоалар).

Куйбышевски областе гIолла ворхI шерарча планах де оттадаь кертера декхараш дийцар цо.

Съездага моаршал делар Сирен Коммунистически партен генеральни секретара **Халед Багдаша** а Американ ВIашагIкхийттача Штатий коммунистически партен национальни комитета секретара **Джеймс Джексона** а.

Партен Башкирски обкома хьалхарча секретара **З. Н. Нуриевс** белгалдаьккхар, ворхI шерарча плано республикана хьалхашка йоккха перспективаш хьаеллаш хилар. Промышленни валовой продукци йоаккхилга 2,4-зза лакхлургда. Къаьстта чехка дегIайоагIаргья химически, мехкдаьттан а газа а промышленность.

ССКП ЦК-а Президиума члена **Н. М. Шверника** дийцар Коммунистически партеси цун Центральни Комитетои хьалхле а лелаеш, СССР-а социализм хьалъеш даьхача толамех, советски экономикеи культуреи дегIайоалаярах.

XXI-ча съездо парти тIахьийхар, йоах нов. Шверника, цхьан сага культ хиннача хана толхадаь социалистически законаш дизза юхаметтаоттаде. Советски Союза Коммунистически партес дизза юхатоадир толхадаь хинна советски законаш, йоах дIахо Н. М. Шверника.

Нов. Н. М. Шверника дIахо йоах, къахьегамхой письмошкеи заявленешкеи ший ханнахьа а чехка а хьажа веза, цар деча хаттарашта уйла а теркам а тIабахийта беза, наха законах доагIаш дIадехараш кхоачащде деза, цхьацца йолча партийни, советски, общественни, боахама органий балха тIехьа гучадаьха кхоачамбоацараш дIадаха деза.

Партен Краснодарски крайкома хьалхарча секретара **Д. М. Матюшкина** дийцар цу йIаьхийча краян халкъа боахам дегIабоалабара перспективех. Газ йоаккхилга кхозза лакхлургда укхаза. Шекар даккхара хьакъехьа мехка чухь Украинана тIехьа шоллагIа моттиг лоацаргья краяс. Краян хIара боахама торонаш а яйза, йоах дIахо нов. Матюшкина. Кубанерча къахьегамхоша соцам баьб хьайбай боахам дегIабоалабара хьакъехьа семилеткан задани кхаь шера кхоачашъе.

Iуйрийнара заседани йистейоалаш съездага моаршал делар Иракерча Коммунистически партен ЦК-а викала **Салям Адила** а Венесуэлан Коммунистически партен ЦК-а политбюро члена **Помпейо Маркеса** а.

Сарахьарча заседане эггара хьалха къамаьл дир ВЦСПС-а председатела нов. **В. В. Гришина.** Цо йоах, шоай мугIарашка 52 миллион саг член вола советски профсоюзаш партен XXI-ча съезда нажъа яьхкар кхы а дукхагIа чIоагIъенна, кхотаенна, Советски Союза къахьегамхошта хьалхашка ворхI шерарча плано оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашде кийча йолаш. Цо белгалдоаккх, дунен халкъашцара советски профсоюзий бувзамаш чIоагIдалар.

СССР-а Министрий Совета председатела заместитела нов. **А. Ф. Засядькос** белгалдаьккхар, ворхI шера чухь капитальни гIишлошка дIайохийта средстваш Советски Iаьдал эттача дерригача шерашка дIаяхийтараш миссел хургхилар. **А. Ф. Засядькос** белгалдир, керда объекташ чехкагIа эксплуатацена юкъе яхийтанза ярг ца хилар, средстваш кагийча доакъошта йийкъа лелае йиш ца хилар.

Партен Харьковски обкома хьалхарча секретара нов. **В. Н. Титовс** йоах, областе машинаш елга шозза лакхлургда. Чехка дегIайоагIаргья газеи химически промышленность Доккхий декхараш тIаийду шоашта юрта боахама къахьегамхоша.

Киргизен Компартен ЦК-а хьалхарча секретара нов. **И. Р. Раззаковс** йоах, Киргизе капитальни гIишлошка 10 миллиард сом дIадохийт, из да дIадахача 20 шера Киргизе дIаяхийта еррига капитальни вложенеш миссел.

Эстонен Компартен ЦК-а хьалхарча секретара нов. **И. Г. Кэбина** Эстонски ССР-а хьокхамца гойтар, халкъашта, эггара хьалха зIамгача халкъашта а деш, социалистически строй толашагIа хиларо, советски халкъашта вIаши деча новкъосталои доттагIленои мел доккха гIулакх ду.

Партен Татарски обкома хьалхарча секретара **С. Д. Игнатьевс** къаьггача бакъдарашца а цифрашца а хьахьекхар Татарен экономика Iалаьмате чIоагIа дегIаяр, къаьстта мехкдаьттан промышленность а йоагIаш. Республике мехкдаьтта доаккхилга дIахо а лакхдарца ювзаенна цхьайола предложенеш юкъейоалаю цо.

Сарахьарча заседане съездага моаршал делар Алжира, Аргентинан, Марокон Уругваян вежарашха йолча коммунистически партей делегацей хьалхле лелаераша.

Цунца сарахьара заседани йистейоал.

3-ча феврале хинна заседанеш

3 февраля Iурра Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоацача XXI-ча съездо болх дIахо бе болабир. Съезда делегаташа Н. С. Хрущева доклад йийцар.

Iуйрийнерча заседане эггара хьалха къамаьл дир СССР-а оборонан Министра Советски Союза Маршала **Р. Я. Малиновске.** Цо аьлар, Советски арме мел бараша СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара **контрольни** цифраш йизза мога а ю, денал долча тIема низаша коммунизм шерра хьалъяра программа кхоачашъярна эша машари кхерамцахилари Iалашде шоай де йиш мел яр дергхиларах дукха езача партена, Советски правительствона, дерригача советски халкъа тешам а лу.

ССКП ЦК-а Президиума члена **Ф. Р. Козлова** къаьгга дийцар, укх ворхI шера хургйолча технически прогресса, керда техника юкъейоалаяра, къахьегама овсарле лакхъяра декхараш.

ССКП ЦК-а члений кандидата **М. Г. Первухина** ше къамаьл деш харцйир парти йохае гIийрта, партена духьалара Маленкова, Кагановича, Молотова, Булганина, Шепилова труппа. Партена духьалара группа хьаллаьца хилар бахьан долаш ше доккха политически гIалат даь хиларах мукъарло ду М. Г. Первухина.

Лакхера школа дегIайоалаяра дешаш дийцар ше къамаьл деш СССР-а лакхерча дешара Министра **В. П. Елютина.** Цо дувц, Iилманеи халкъа боахамаи юкъера бувзам тIа-тIа а дукхагIа овхаш хиларах, СССР-е кадраш кийчъелга лакхлуш латтарах. Цо йоах, ворхI шера чухь СССР-е кийчве веза 2300 эзар специалист.

Цул тIехьагIа съездага моаршал делар Туниса Коммунистически партен викало.

Къамаьл ду ССКП ЦК-а Президиума члена **О. В. Куусинена.** Цо белгалдоаккх, ворхI шерарча а, хIаьта иштта тIехьатIайоагIача перспективни плана тIа а оттаду исторически декхар-производствон социалистически система капиталистически чул экономически котъяккхар долга. О. В. Куусинена иштта белгалбаьккхар, дунен тIарча коммунистически болхлойи болам кхотабалара лоархIам а.

Таджикистана Компартен ЦК-а хьалхарча секретара **Т. Ульджибаева** дийцар Таджикски республикан экономикеи культуреи дегIаярах лаьца цхьадола бакъдараш. Укх ворхI шера Таджикистана экономика кхы а чIоагIагIа дегIайоагIаргья. Промышленни продукци арахецилга 80 процент лакхлургда.

Донбасса балха хьокхамца Сталински совнархоза председатела **И. И. Дядыка** хьахьокх, промышленностаи строительствонеи деш дола доал эргадоаккхаш партес баьча соцамо малагIа дика гIулакхаш даьд.

Iуйрийнарча заседане эггар тIехьа къамаьл дир академика **И. В. Курчатовс.** Цо дийцар термоядерни реакцеш лелаяра хьакъехьа советски Iилмахоша деча балхех.

ССКП XXI-ча съезда сарахьара заседани хьайийлар Литвен Компартен ЦК-а хьалхарча секретара нов. **А. Ю. Снечкуса** къамаьл а деш. Цо аьлар, Советски Iаьдал эттача шерашка Литвен промышленностеи юрта боахамеи доккхий хувцамаш хиннад. Укх гаргарча ворхI шера республикан халкъа боахамга дIадохийтаргда 12 миллиард сом, из да дIадахача ворхI шера хинначул шозза дукхагIа.

Туркменен Компартен ЦК-а хьалхарча секретара нов. **Д. Д. Караевс** съездага дIахайтар 400 километр совгIа дIаьха дола Каракумски канал даьккха далар, укх ворхI шера дIахо а республикан экономикеи культуреи дегIайоалаеш хиларах а, дийцар цо.

СССР Министрий Совета Председатела заместитель а СССР Госплана председатель а волча нов. **И. И. Кузьмина** яьшхар СССР халкъа боахам дегIабарна йола керттера цифраш. Вай белггала ала йиш йолаш да, йоах нов. И. И. Кузьмина, ворхI шера йола план вай мохк экономически дегIабарна йола бокъонца ерригача парте, дерригача халкъа план я, аьнна.

СССР Iилмай Академен президента нов. **А. Н. Несмеяновс** белгалдир мехка халкъа боахам дегIабоалабарна бола Советски Iилман лоархIам тIехь-тIехьа дукхагIа лакхлуш латташ хилар. Партеси правительствоси, аьлар цо, йоакхо ю Iилман, Iилман тохкамаш дарна эггара дикагIа дола хьалаш лоаттаду. Советски Iилман дерригa декхараш къаьгга дувц нов. А. Н. Несмеяновс.

ВорхI шера план кхоачашъярна берригa шоай низ дIабала Арменера партийни организацеши армянски халкъи кийча хиларах дувц Арменен Компарте ЦК хьалхарча секретара нов. **С. А. Товмасяна.** Цо дийцар нов. Н. С. Хрущева доклада тезисаш ювцача хана къахьегамхоша яьча лоархIамеча предложенеех.

Тамбовски областерча Коминтерна цIерахча колхоза председатела нов. **Е. И. Андреевас** аьлар, шурийнеи дулхаи семилетко енна заданеш Тамбовски областерча къахьегамхоша кхаь шера кхоачашъе лаьрхIа хилар. Нов. Е. И. Андреевас тIахьех берригa колхозникаш, колхозницаш, колхозий председателаш юртара вахари культуреи дикагIа тоадарна яхье бовла.

Сайрийнарча заседане съездага моаршалаш кхайкадир Инден, Австрален, Грецен, Мексикан коммунистически партей делегацешта керте латтараша.

Заседани йисте йоаллаш нов. Н. С. Хрущева докладах лаьца язъергйолча резолюцен проект оттаярна комисси хержар.

Сурта тIа: ССКП аргIан йоацача XXI-гIа съезде, вIаши моаршал хоатташ ба Вьетнама къахьегама партен делегацен воккхагIа вола Хо Ши Мини индонезен Компарте делегацен керттера вола Д. Н. Айдити.
В. Куновеи А. Стужиковеи сурт. ТАСС фотохроника.

ССКП XXI-ча съездерча вежарий партей делегацешца столицера къахьегамхой вIашагIкхетар

АргIан йоацача ССКП XXI-ча съезда кховзткъеи итт доазол дехьарча мехкий вежарийи марксистско-ленински партей делегацеш я — пролетарски интернационализман байракх — Машареи социализмани тIулакха лелабеча къовсамо байракх лакха лелаеча дунен халкъашта юкъерча болхлой классо бахкийтаб уж.

2-ча феврале Китайски Халкъа Республикереи, Чехословакереи, Румынереи, Венгререи, Албанереи, Италереи, Францереи, Индонезереи, Финляндереи, Великобританереи, кхыча мехкашкареи делегацеш столицан дуккхача заводашкеи фабрикашкеи хиннай. ДIайхача моаршалца, эггара безагIа бола хьаьший лаьрхIа тIаийцар уж Москверча къахьегамхоша.

(ТАСС).

Союзни республиккий Лакхехьарча Советашка хулача хоржамий окружной комиссешка дахьийта ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Тхога, лохехьа кулгаш яздаьрашка, заводий, фабрикай, стройкай, шахтай, колхозий, совхозий, учрежденейдешара заведеней къахьегамхой коллективашкареи, тIема доакъой лични составагареи тхо союзни республиккий Лакхехьарча Советий депутаталла кандидатал хьожадарах дола, дуккхача избирательни округашка гIолла баллотироваться де мукъа бехаш дола письмоши телеграммаши яхкийтай.

Оаха дег тIара баркал оал иштта тхоах теша а тешаш тха кандидатураш оттаяьча берригача харжархошта.

Законах, тхох хIаране цхьан хоржама округе гIолла мара баллотироваться де йиш ца хиларах, оаха тхоаш коммунисташ а, ССКП ЦК членаш а хиларца Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитетага хьаттадар, фу дича бакъахьа да оаха, аьнна. ССКП ЦК-на бакъахьа хет тхо болх беш а дахаш а дола территори йолча союзни республикан Лакхехьарча Советe хержа хилча, хIаьта укх кIалхахьа язъяьча хоржамий округашка гIолла баллотироваться де мукъа бала хьехам а белар тхона:

Аристов А. Б.— Воронежски — РСФСР, Воронежски область, Левобережни хоржамий округ.

Беляев Н. И.— Алма-Атински — Казахски ССР, гор. Алма-Ата. Ленински хоржамий округ.

Брежнев Л. И.— РСФСР, Новосибирски область, Дзержински хоржамий округ.

Ворошилов К. Е.— РСФСР, Сталинградски область, Тракторо-заводски хоржамий округ.

Игнатов Н. Г.— РСФСФ, Краснодарски край, Кропоткински хоржамий округ.

Калнберзин Я. Э.— Латышски ССР, гор. Рига, Рижски хоржамий округ.

Кириленко А. П.— РСФСР, Свердловски область, Невьянски хоржамий округ.

Кириченко А. И.— РСФСР, гор. Москва, Москворецки хоржамий округ.

Козлов Ф. Р.— РСФСР, гор. Ленинград, Невски хоржамий округ.

Коротченко Д. С.— Украински ССР, Житомирски область, Житомирски хоржамий округ.

Косыгин А. Н.— РСФСР, Ярославски область, Сталински хоржамий округ.

Куусинен О. В.— РСФСР, гор. Ленинград, Выборгски хоржамий округ.

Мазуров К. Т.— Белорусски ССР,Минск, Автозаводски хоржамий округ.

Мжаванадзе В. П.— Грузински ССР, гор. Тбилиси, Калинински хоржамий округ.

Микоян А. И.— РСФСР, Ростовски область, Ленински хоржамий округ.

Мухитдинов Н. А.— Уфимски — РСФСР, Башкирски автономни республика, Орджоникидзевски хоржамий округ.

Подгорный Н. В.— Украински ССР, гор. Киев, Центральни хоржамий округ.

Полянски Д. С.— Челябински — РСФСР, Челябински область, Советски хоржамий округ.

Поспелов П. Н.— РСФСР, Белгородски область, Белгородски городской хоржамий округ.

Суслов М. А.— РСФСР, Куйбышевски, область, Ставропольски хоржамий округ.

Фурцева Е. А.— РСФСР, гор. Москва, Фрунзенски хоржамий округ.

Хрущев Н. С.— РСФСР, гор. Мостква, Калинински хоржамий округ.

Шверника Н. М.—РСФСР, Московски область. Коломенски хоржамий округ.

Цунга хьежжа, шоаш декхарийла йолча хоржамий комиссешкара дех оаха, я тха заявлени союзни республиккий Лакхехьарча Советий депутаталла кандидаташ дIаязбеча хана, документ санна лархIар.

АРИСТОВ А. Б.
БЕЛЯЕВ Н. И.
БРЕЖНЕВ Л. И.
ВОРОШИЛОВ К. Е.
ИГНАТОВ Н. Г.
КАЛНБЕРЗИН Я. Э.
КИРИЛЕНКО А. П.
КИРИЧЕНКО А. И.
КОЗЛОВ Ф. Р.
КОРОТЧЕНКО Д. С.
КОСЫГИН А. Н.
КУУСИНЕН О. В.
МАЗУРОВ К. Т.
МЖАВАНАДЗЕ В. П.
МИКОЯН А. И.
МУХИТДИНОВ Н. А.
ПОДГОРНЫЙ Н. В.
ПОЛЯНСКИЙ Д. С.
ПОСПЕЛОВ П. Н.
СУСЛОВ М. А.
ФУРЦЕВА Е. А.
ХРУЩЕВ Н. С.
ШВЕРНИК Н. М.

ЧIоагIа доттагIал—къахьегама толамаш доахарг хиларах бола тешам ба

ССКП декабрьски Пленума исторически решенешеи «1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифраех лаьца» Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гIча съезде яьча доклада тезисашеи дог гIоздаьккха болча Грозненски районерча къахьегамхоша дикка толамаш даьхар дIададахача 1958 шера. Дуккха а тIехкхоачашъяьй ялат, дулх, шура, баьца дааpаш, кхыйола юрта боахама продукцеш яхара план.

Кхы а йоккхагIча планашца дIадоладаьд районо семилеткан хьалхара шу. Баьш долаши эрий даьдаи лаьтташ карадерзадарца дIадув лаьтташ шерде, доахан дебаде, цар продуктивность алсамъяккха а лаьрхIад. Масала «Аргун» яхача юртбоахама артелерча колхозникаша, резанцаша дIадоладаь гIулакх кара а ийца, укх шера 1958 шерaца нийсдича, дулх шозза дукхагIа даккха а пачхахьалкхенга докха а лаьрхIад. 1-гIча Мая цIерахча колхозерча животноводаша декхар тIаийцад 1,155 хьакха чуоттаяьчара тоа а яь араяккха. «Аргун», «Новый быт» яхача колхозий садоводаша комсий бешамаш шеръе лаьрхIад.

Кхы дуккха а доккхий гIулакхаш кхоачашде лаьрхIад районерча къахьегамхоша. Хьалхашка латта доккхий гIулакхаш нийса а кхоачащдулургдолаш а хилара тешал ду хаддамза дегIаухаш латтача наьха къахьегама а политически а хьинаро, чIоагIлуш латтача халкъий доттагIлено.

ХIанзе а баьча лоархIамах Грозненски районе бахаш ба тайп-тайпарча къамех бола 40.000 совгIа нах. Царца ба эрсий, нохчий, украинцаш, гIалгIай, гIумкий, кхыча къамех бола а нах. Царна юкъе къаьстта лоархIам болаш да интернациональни доттагIал чIоагIдар тIехь партийни организацеша хадданза йоакхо еш хилар.

Дукха моттигаш я тха районерча балхаш деш болча наха юкъерча новкъостлено балхаш тоадеш. Царех цхьаяраш ювцаргья вай хIанз.

Дукха хана денз тоа ца луш хьабоагIа Староюртовски совхоза СТФ болх. Дукха йовра хьакхарч къаьстта а хурскаш, дулх кIезига тIаккхетар, хIаьта балхаца башха безам болаш ферман болхлой а бацар. Иштта латтача гIулакхо сатем боабаь болча совхоза кулгалхошеи партийни организацеси лаьрхIар ферманна деш дола доал чIоагIделга, хьинар долашагIа а каьхатахи меттахи дика кхеташ вола а новкъостцига оттаве. Белгалваьккхар къона специалист а коммунист а вола нохчо Гайлаев Вахид.

Мичахьара болабир Гайлаевс ший болх? Эггара хьалхагIа коллектива барт тоабе лаьрхIар цо, СТФ болхлой доттагIал чIоагIде лаьхIар. Коммуниста нов. Гайлаевна хайра животноводашта ловр фу да, хIаранеца къаьст-къаьста а берригаш хьагулбийя а дагавувлар из царца, хьехамца а гIулакхаца а новкъостал дора свиноводашта шоай сийлахь гIулакх кхоачащде.

ДукхагIа бараш нохчийи эрсийи ба форме. Царех цхьабараш каьхататахи меттахи вIалла ца кхеташ а кIезига кхеташ а ба. Из гIулакх а теркал ца деш дитанзар. Гайлаевс Иштта болча новкъосташта йоазув Iомаде ха корайоагIар цунна. ХьалхагIа баьча балхага баьнна хиннача свинаркаша ма аьлла а кхетабанзар бригадира нийса никъ, цхьабакъда тIехьагIа Гайлаевца дагабувла баьлар уж шоаш ца кхеташ долча дешашта. Коммуниста Гайлаевс новкъостал дар бахьан долаш деша а язде а Iомабелар свинаркаш бола Агафоновай Брувай. Царех хилар хьалха латта доаркаш а.

Цу тайпара доттагIал чIоагI а деш, дика гIулакх дир Гайлаевс: хIаране шо-шоай толамаш совдаха безам хинна а ца Iеш, ерригача коллективо дика толамаш дахар ловш, вIаши новкъостал деш, вIаший хьехам эцаш хилар болхлой. Цу тайпара, болх нийса дIаболабар бахьан долаш тоаделар фермера гIулакхаш, хьакхарч йовлга сецар, чуоттаяь лаьттача хьакхарчашта дулх тIадеттадала даьлар, цунта хьежжа лакхъелар къахегама овсарле а.

Дуккхача къамех латта коллектив я Ермоловски оалхазарий совхоза фермашка болх беш а. Котамашта гIулакх деча коллективаца а эрсе Анна Воропаева, нохчо Алханова Хьава, латышка Эльвира Янюнас, украинка Плис Вера, иштта кхыбараш а. Из коллектив а цу тайпара доттагIал долаш, вIаший новкъосталаш деш я.

Котамашта миштта гIулакх де деза ховш яцар Алханова Хьава, коммунальнике из балха енача хана. Шийцарча болхлоша новкъостал дир цунна. Каст-каста из йолча боагIар котамаш лелаеш бола Ртищева Таисеи Воропаева Аннеи, цунна ца ховр дIахьехар. Алханова ше а каст-каста йодар ший эрсий новкъостатий болча, цар, беча балхага хьежар, ца ховр хоаттар. ДоттагIал чIоагIдаларца балха толамаш а совдувлар.

Шера йола фуаш гулдара план Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузача денга кхоачашдир Хьавас. Яхкаш йолча хIара котамгара 145 фуъ гулдир цо. НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах кхыча хьалхалаттача болхлошта луча ханна Республикан дикагIа йола птичница «аьнна сийлахь» звани еннай Алханова Хьавайна.

Къахьегаме лакхара хьокхамаш да цун новкъостий Янюнаса, Плиса, Воропаевай, Ртищевай, иштта кхыбарий а.

Халкъашта юкъера сийлахь-доккха доттагIал гуш да массанахьа а — къахьегаме, цIагIа, салоIача.

Цкъа ший дагарадар дувцаш ферме ший новкъосташца дагаяьлар «Советская Россия» яхача колхоза доярка йола Чимаева Рукъет: ший дезалашта чуIе цIа хьалде лаьрхIадар Рукъета. Ший болх бе нах ца хиларах а болаш бараш а даим колхоза балхаш тIа болаш мукъа ца хиларах а ше сагота йолга дIахайтар Чимаевас.

— Сагот ма де Iа Рукъет,—аьлар доаркалла болх беш йолча цун новкъоста Шевцова Любас, — еррига бригада а йоалаеш тIа а даьхка, оаха новкъостал дергда хьона.

Да а дир цар из иштта. Чимаевар цIенош де лаьрхIача моттиге выходной дийнахьа хьагулбелар эрсийи нохчийи кхалнах а, хIаьта иштта маIанах а. Кирпишк е болабелар уж. Цхьабараша топпар кийчбора, шоллагIчар кепа чу кирпишк хьайора, кхоалагIчар дIа а кхухьаш кирпишк Iаехкар. Сарралца доахаш иллеш дар. Эрсий а нохчий а маттала яр илле оаз. Цхьабакъда чулоацам цаI бар цун — доттагIал, вIаший новкъостал де кийча хилар дар цу иллешца декаш.

Массехк выходной дийнахьа кхы а болх а баь, хьалдаь даьхар животноводаша цIенош. Бакъда, новкъосташа гIо даьдецаре дуккха халагIа а сагатагIа хурдар Чимаеварна цIенош де, хIаьта ханахьа хьалдаь а даргдацар.

Бокъонца долча доттагIлено новкъостал ду тха районерча колхозийи совхозийи коллективашта болх тоабе. Ермоловски совхозерча дикагIа йолча доаркас 1958 шера хIара шийга лелабеш хиннача фуражни Iаттагара 3 эзар килограмм шура яьккхай. ДикагIа йолча доаркас ший божа беттара говзал къонача доаркана Н. Дзелимхановайна дIахьех. Кхалнаьха балха тIа дика доттагIал тоссаделар. Дукха хIамаш Iомадир нов. Дзелимхановас ший новкъостагара. Дуккха а дикагIа лел цун болх хIанз.

Балха тIа иштта чIоагIа доттагIал да цу совхозерча доаркай Шестак Евайи Абдурахманова Зарайи, № 2 йолча шурий-товарни ферме цхьана болх беш я Степура Еленеи Мусаева Зояи. Дахача шера доахангара шура алсамъяьккхай доаркаша.

Балха тIа меттел цIагIа а чIоагIлу доттагIал. Совхозе лоаллаха бах электрик вола Абдукадыров Iаьлеи бричка тIа болх беш вола Фурцев Анатолийи. Къаьнара лоалахой санна безаме бах уж шоайла, шоашта ца ховш дола хIама дIа-хьа хоатташ дагабоалаш ба уж, дезал а бах цар вIаши юкъе гаргало йолаш санна безаме.

1-гIча Мая цIерахча колхозе бахаш а болх беш а ба электрикаш Хамзатов Абуи Крутиков Бориси. Хьалхалаттача кохозникех ба уж. Бокъонца кхоачашду цар шоай балха декхараш. Юххьанца денз доттагIал да Борисаи Абунеи юкъе. Казахстанера Кень-юрта нов. Хамзатов цIавенача хана Крутиковас чIоагIа новкъостал дир цунна чуIе моттиг Iалашъеш.

Тха районерча болхлошта юкъе доттагIал хилар хIанз, цIабаьхка а цIабоагIаргболаш а дукха нохчийи гIалгIайи болча хана, къаьстта а боккха лоархIам болаш да. Квартирашка, балхаш тIа дIанийсбе беза нах. Цу декхарех дика лоархIабу «Советская Россия» яхача колхоза, Староюртовски совхоза, кхыча боахамий хьалхле лелаераши партийни организацеши.

ЦIабаьхкача наха 400 кубически метр дахча хьахийцад Староюртовски совхозо, Толстов-Юртарча, Горячеисточненская яхача станице бахача дуккхача эрсашеи нохчашеи шоашка чуйийцаб цIабаьхка дезалаш. Из да бокъонца дола доттагIал.

ДоттагIал чIоагIдарна доккха новкъостал хилар доттагIлен сайренаш дика вIашагIъеххкаш чакхъяхаро. Уж тайпа дика сайренаш хилар Толстов-юрта, Терское, Кулари яхача юрташка, районерча кхыча юрташка.

Дукха нах юкъе болаш яр дукха йоацаш Грозненски шурий совхозе вIашагIъелла хинна доттагIлен сайре. Цига хиннараша боккхача безамца ладийгIар «СССР халкъий доттагIал—советски пачхахьалкхен низ хьинари духдувла хьаст ба» яхача лекцега. Из йийша яьнначул тIехьагIа дуккхача наха къамаьлаш дир. Бакъахьара къамаьл дар совхоза болхлочо Абухаджиевс ,СТФ зоотехника Дорофеевас, трактористa Хумадовс, комбайнера Дьяченкос, иштта кхычар даьр.

— Тхо дерригa эрсий, нохчий, гIалгIай, гIумкий, аварцаш, цхьана къахьегаш да, — аьлар комбайнера нов. Дьяченкос,— оаха кхоачащдер цхьа юкъара гIулакх да. ДоттагIлено из чубоссабу тхона, вай партес хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачащдарна новкъостал ду.

Массане а даьча къамаьлашта юкъе холуш бар Даьхенцара, партецара безам, нахацара доттагIал.

Боккха кхаа хилар Петропавловски станицерча «Новый быт» яхача юртбоахама артела колхозникашта Нохч-ГIалгIай халхарийи иллейи республикански ансамбль станице яр. Даггара раьза хинна тIаийцар уж колхозникаша. Ансамбла а моттигера художественни самодеятельноста коллектива а сакъердамаш чакхдаьначул тIехьагIа сцене хьалтIабаьлар къаьна казакаш. Цар дийцар Октябрьски революци ялалехьа халкъашта юкъе доаржадеш хинна моастагIал, Октябрьски социалистически революци яьначул тIехьагIа доттагIал чIоагIдаларгахьа хинна доккхий хувцамаш. Къамаьлаш даьрашта юкъе безаме къамаьл дир 80 шу даьннача воккхача казака И. Е. Швыдкос.

Уж тайпа сайренаш хиннай Алхан-Кале, «Советская Россия» яхача колхозе, иштта кхыча колхозашка а юрташка а.

Партен райкомо а первични партийни организацеша а доттагIлен тIехь дикка политико-кхетама болх баь хилар хьахьокх тIеххьарча хана районе хулиганство кIезигъяларо, малараш а наха юкъе ца товш дола кхы гIулакхаш а лаьгIдаларо.

ХIанз районера къахьегамхой, дерригa советски халкъ а санна, ССКП XXI-гIча съезда решенеш кхоачашъеш а РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигерча Советашкеи деча хоржамашка кийчлуш а ба. Районе вIашагIъеллай 20 агитпункт, агитпунктай заведующеш а оттабаьб. Массайолча агитпункто наха юкъе политически болх боаржабаьб. Тха агитатораша харжархошта дIайовзийт ССКП XXI-гIча съезда декабрьски Пленума а СССР Лакхехьарча Совета VI сессен а решенеш. Уж балхаш дарал совнагIа агитпунктай балха планашта юкъе да доттагIлени тиматически сайренаш вIашагIъеххилга.

Наха юкъера политически болх во вIашагIбелла бац Староюртовски, Ермоловски, № 1 йолча шурий совхозашка а 1-ча Мая цIерахчеи «Новый быт» яхачеи колхозашка а.

Денна шоаш деча балхаш тIа партийни организацеша пайда эц радиох, радиогазетах, стенгазетех, СССР а республикан а, тха района а халкъа боахам дегIабарах йолча диограммех.

Цу боккхача балха юкъе долаш дола кхоачамбоацараш райкомаи первични партийни организацештеи туш да, хIаьта мамогга сихагIа уж дIа а даьха, партийно-политически а политико-массови а болх лакхбарна шоай берригa низ оарцагIа а баьккхаб цар, хIана аьлча тхона из хьалхадоах вахаро, дерригача советски халкъа турпалеча толамаша.

Х. МАГОМАДОВ,
ССКП Грозненски РК секретарь.

Хоржама хьалхарча окружной совещанешка

3-ча февралe Грознерча Лермонтэва цIерагIча театре № 811 йолча хоржамий округа викалий совещани хилар. Викалаш гулбеннабар Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидаташ оттабарна.

Къамаьл дьача Грознерча «Красни молот» завода викал волча токара нов. Макалина йоах:

— «Красни молот» завода коллективо дог раьза долаш № 811 йолча хоржамий округе гIолла депутатий кандидаташ хила оттабир вай партен воккха деятель вола, Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета председатель Никита Сергеевич Хрущеви Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь нов. Александр Степанович Трофимови.

ДIахо йоах цо, миллионаш болча советски къахьегамхоша чIогIа Хрущев Москвен Калинински хоржамий округа комиссес, цу хоржамий округе гIолла Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла дIаязваьв, цул совгIа новкъост Никита Сергеевич Хрущев цу хоржамий округе гIолла баллотироваться де раьза а хиннав, из хоам советски наха боккха кхаа ба.

Цхьа барт болаш Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай обкома секретарь Александр Степанович Трофимов Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаварна тIа а хьехаш, новкъост Александр Степанович Трофимов партен тешаме воI хилар, партес шийна хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашдеш хьавоагIаш хилар белгал а даьккхар нов. Макалина.

Цунна тIехьа къамаьл дьача Шелковски р-на Сталина цIерагIча колхоза тракторни бригада бригадиро нов Стороженкос аьлар: «Оаха а хержавар № 811 йолча хоржама округе тIолла Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла новкъост Никита Сергеевич Хрущеви, Александр Степанович Трофимови. Бакъда, новкъост Никита Сергеевич Хрущев, Москвен Калинински хоржамий округе гIолла, баллотироваться де раьза хинналга хайнад тхона хIанз. ДIахо ше дьача къамаьлаца Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь нов. Александр Степанович Трофимов Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаварна тIахьийхар цо гулбеннараш.

Къамаьлаш дьача нефтедобывающии газовии управленен инженера нов. Маркаръянца, Наурски районерча механизатора нов. Ремезовс, пединститута студентка нов. Гамурзиевас раьза болаш хьаллаьцар Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидатал ССКП Нохч-ГIалгIа обкома хьалхара секретарь нов. Трофимов оттавар.

Гулбеннарша цхьа барт болаш соцам бир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь нов. Трофимов Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаве.

* * *

Берригача советски мехка санна Нохч-ГIалгIай республикерча предприятешка, колхозашка, совхозашка, МТС-ашка, РТС-ашка а дIадоладеннад РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи депутаталла бахийта кандидаташ оттабелга. ЧIогIа дегаш гIоздаьнна, барт болаш, цхьоагIонца чакхъювл вай республике болхлой, колхозникий, гIулакхерча наьха собранеш.

Сакъердаме яр 3-ча январе Наьсарен района культуран ЦIагIа. Цига хилар РСФСР-а Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидат оттаварна йола МагIалбика № 815 йолча хоржамий округерча харжархой окружной совещани. Совещане баьхкабар МагIалбика, Сунженски, Первомайски, Ачхой-Мартановски, Наьсарен районашкара къахьегамхой-харжархой. Транспоранташца, лозунгашца, портреташца кийчдаь, хоздаь дар культуран ЦIа. Кагирхоша оттадаь ловзар, кхыйола сакъердаме моттигаш яр фойе. Делкъел тIехьагIа 2 сахьат доаллашехьа харжархоех хьаьйизар культуран ЦIен йоккха зал. Совещани хьайийлар къаьнача пенсионера-харжархочо **Шадыжев ИбрахIама.** Боккхача безамца ,дегаш раьза хинна хорж гулбеннараша Почетни президиумалла вай хьамсарча партен Центральни комитета Президиум.

Къамаьл де дош лу «Малгобекнефть» НПУ 1-ча промыслан заведующи йолча **Паук Мария Яковлевнана.** Ший къамаьлаца нов. Паук дувц дIадахача, 1958-ча шера, шоай промыслан нефтяникаша даьха балха толамаш, партен XXI-гIа съезд хьаеллача денна дикача совгIатаца шоаш накъа бахкар. Нов. Алмазов, йоах цо дIахо, мехкдьаьттан инженер а ва, хIаьта цхьан хана «Малгобекнефт» НПУ инженералла болх беш а хиннав. Миччахьа вале а, ше болх беча моттигерча наха дикача оагIорахьара дIавовзийташ, цIена къахьегаш, болхлоша яхачунга ладувгIаш, партес нефтяникашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачащдеш хьавенав Алмазов Илез. Цудухьа аз. тIахьех № 815 йолча МагIалбика хоржамий округера харжархой нов. Алмазов РСФСР-а Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандиталла оттавара. № 815 йолча МагIалбика хоржамий округе гIолла нов. Алмазовна регистраци яр дех аз № 815 йолча хоржамий округта комиссегара.

Совещане къамаьл дир Ачхой-Мартановски юкъерча школан хьехархочо Чибиреваc, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара Дидиговс, Назрановски совхоза директора нов. Хаутиевс, Первомайски районерча «Дружба» яхача колхоза председатела нов. Точиевс, Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колохза парторганизацен секретара заместитела Клейменовс. Назрановски совхоза керттерча агронома нов. Даскиевс иштта кхыбараша а.

Къамаьл дьараша белгалдаьккхар НГIАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель Алмазов И. А. РСФСР-а Лакхехьарча Совете депутаталла хержалга. Бакъда, собране хиннараша соцам бир кандидаталла хьожабаь хиннача нов. Хрущевнеи, Ворошиловнеи. Куусиненаи, Шверникаи кхыча округашка гIолла регистраци яь хиларах. МагIалбика № 815 йолча хоржамий округе гIолла РСФСР-а Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта нов. Алмазов Iаддалий Илез кандидаталла оттаве, аьнна.

Цул тIехьагIа берригa харжархой раьза а болаш доверенни нах хержар.

Собране дакъалаьцараша кхайкарал дир округерча берригача харжархошка, хоржамаш хулча диймахьа, 1-ча марта, советски халкъа дикагIа бола къонгаши мехкарийи депутаталла харжарна цхьанне санна массане а кхадж тасса, аьнна.

Собрани чакхъяьнначул тIехьагIа харжархошта концерт оттадир Нохч-ГIалгIай иллейи халхарийи ансамбла.

Боккха толам бола гIулакх

Грозне болх беш я Инкубаторни станци—кIоригаш йоаха моттиг. Укх тIехьарча хана вай хьамсарча Коммунистически партен XXI-ча съезда сийна дикка балха толамаш даьхад станцен хьинар долча коллективо. Цига йоахаш кIоригаш йоах Грозне а Грозненски районе а бахача нахагеи колхозашкеи, совхозашкеи, кхыйолча предприятешкеи. Укх кердача шера 94185 котамии 586 боабашкии фуаш дехкад болхлоша Инкубатора яшкашка. Царех 38165 кIориг хьаяьккха яьннай. ХIаьта, 1-ча Мая цIерахча колхозага еххай 11000 кIориг, Плодоягодни совхоза 3-ча отделененга — 10000, Грозненски шурий совхозага — 11665, иштта кхычахьа а.

Боккха толам болаш гIулакх да бахархой хьашташ кхоачашдарна Инкубаторни станцен коллективо даьр.

Станцен массанена а йовзаш я старши оператор Гомянина Раиса. БархI шу да из станце болх беш йола. Иштта дика къахьегарца белгалъяьннай оператор йола Кулигина Антонина.

Сурта тIа: Плодоягодни совхоза 3-ча отделенен коа тIара оалхазараш леладеш йолча Беседина Александрага кIоригаш дIалуш йоалл оператор Кулигина.

Тексти сурти **ПЛИЕВ И.**

ДикагIа бараш харжа оттабаьб

Укх деношка «Назрановски» совхозе Назрановски юрта Совете депутаталла кандидаташ оттабеш хиннача собране вашагIкхийттабар дукха нах.

Собрани хьайийлачул тIехьагIа къамаьл де дош дийхача совхоза керттерча инженера нов. Льяновс аьлар, нагахьа санна Назрановски юрта Совета депутаталла кандидат, вай совхоза дикагIа вола болхло, механически цеха токарь нов. Тумгоев Саид вай оттавой бакъахьа хет сона. Нов. Тумгоев Саид ший балха боарамаш 200 процентал совгIа кхоачащдеш а общественни балхаца дика дакъа лоацаш а хьавоагIа массе хана.

Къьстта лакхара балха хьокхамаш доахаш лелабу укх деношка Саида ший болх.

Собране гулбеннараша раьза болаш тIайийцар Тумгоев Саид Назрановски юрта Совета депутаталла кандидат оттаве, аьнна нов. Льяновс яь предложени.

Иштта собране вIашагIкхийттараш раьза болаш оттабир Назрановски юрта Совета депутаталла кандидаташ совхоза диспетчер Хантигов Махьмада Вахеи, плановик-экономист Ярошенко Любовь Алексеевнеи, Назрановски юрта Совета секретарь Гадаборшев Хьамида Хьажимуради.

В. НИКИТИН.

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка депутаталла кандидаташ увттабар доладеннад

Укх деношка Шалински районерча Мескер-юртарча клубе хиннача собране вIашагIкхийттача дукхача наха чIогIа раьза болаш хьаллаьцар № 814 йолча Грозненски-Старопромысловски округе тIолла ССКП Грозненски торкома хьалхара секретарь нов. Е. Н. Зотов РСФСР-а Лакхехьарча Совете депутатий кандидаталла оттавар.

Собране вIашагIкхийттачар раьза болаш тIайийцар нн. Агатиева Зураи Мацаев Махьмади районни къахьегамхой депутатий Совете депутаталла кандидаташ оттабар а.

ТКАЧЕНКО.

Дог гIоздаьнна Iомаеш ба ССКП XXI-ча съезда материалаш

Укх деношка Грозненски консервни комбината масса цехашкарча болхлоша дог гIоздаьнна чIогIа раьза болаш еш ССКП XXI-ча съезда ворхI шера халкъа боахам дегIабоалабергболча планах йола материалаш.

Комбината къахьегамхоша шоаш XXI-ча съезда накъа боагIаш тIайийца лакхара социалистически декхараш дикагIа йола продукци арахецаш, сийленца кхоачащдаьд.

Цу толамех тоъам ца хулаш, шоаш съезда материалаш ешача хана дог гIоздаьнна кхы а лакхара социалистически декхараш тIайийдеш, шоай низ кхо ца беш къахьегаш хьабоагIа уж укх деношка.

Комбинате къьстта белгалъяьнна я, съезда накъа боагIаш январь бетта тIайийца доккхий декхараш — дикагIа йола консервни продукци арахецаш 142 процент, — кхоачашдарах, консервни цех (начальник Лещенко Клавдия). Цехе шоай болх дика харах а, 150—160 процент нормаш ден-денна кхоачашъярах а сийдеш ба нн. Драков Алексей, Болтышева Анна, Экажева, кхыбараш а.

Цу цеха болхлошта юкъе къьстта дика вIашагIделла леладу агитатора нов. Драков Алексейс ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаяр.

Консервни комбината болхлоша цIенача дег тIара къоабалду партес оттадаь коммунизм хьалъяра доккхий декхараш. Цунца шоай низи хьинари кхо ца деш, дика къахьегарца уж доккхий декхараш шоаш кхоачащдергхиларах шек боацаш, ба барттайнача коллектива болхлой.

В. БОГАТЫРЕВ.

☆ ☆ ☆

ЧIогIа раьза болаш еш укх деношка ССКП XXI-ча съезда материалаш «Красный молот» яхача завода № 3 йолча цеха болхлоша.

Шоаш съезда накъа боагIаш тIайийца лакхара социалистически декхараш, доккхий толамаш доахаш, сийленца кхоачащдаьд цеха къахьегамхоша. ХIанз цу толамех тоъам ца хулаш дог гIоздаьнна къахьегарца кхы а лакхара балха боарамаш доахаш хьайоагIа цеха барттайна коллектив.

И. МАЙОРОВ.

☆ ☆ ☆

Деррригача Советски халкъо санна укх деношка дог гIоздаьнна чIогIа раьза болаш Iомаю Шаьлан района «Джалка» яхача совхоза еррригача отделенешкарча къахьегамхоша 1959—1965 шерашка халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифрех лаьца нов. Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде яьча доклада материалаш.

Совхоза къахьегамхой съезда накъа боагIаш бIаьсти дIаде дезача ялатийна ший ханнахьа дика кийчо ярна дика къахьегарца доккхий толамаш доахаш хьабаьхкаб. ХIанз коммунизм хьалъерий съезда материалаш Iомаеш, шоаш даьхача толамех тоъам ца хулаш, Коммунистически партес, дас санна советски халкъа еча йоакхонна жоп луш, кхы а лакхара социалистически декхараш тIайийдеш, вIалла ца хиннача тайпара къахьегамцара безам лакхбенна ба совхоза къахьегамхой.

Совхоза отделенешта юкъе къьстта дика вIашагIделла дIахьу ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаелга 1-чеи 2-чеи отделенашка. Цу отделеней болхлошта юкъе каст-каста беседаш еш, шоаш еш йола беседа дика вIашагIйолла а цох нах бокъонца дIакхетабе а ховш ба дукхача хана денз агитационни болх лелабеш бола агитатораш н.н. Даргаеви, Бельмурзаеви, 2-ча отделенен парттруппорт Сулейманови.

ЦхьоалагIча отделенен хьайбаш леладечар шоаш съезда материалаш Iомаеча хана дог гIоздаларца йоах, тхоай низи хьинари кхо ца деш хьайбашта мел эшаш дола гIулакхаш дика лоаттадеш, январь бетта яьккхачул дуккха дукхагIа шура яккха хьожаргда тхо.

— Январь бетта оаха яьккхачул дукхагIа шура яккха тха торонаш йолга а из оаха йоакхаргхиларах а шек дац тхо,—йоах ферме хьалхле лелаеча дояркаша н.н. Мугаеваси Рашидоваси.

«Джалка» яхача совхоза масса отделенешкара къахьегамхой шоаш ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаеш дог гIоздаларца вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоашта могача тайпара дакъа лоацаш дика къахьегаш ба.

Б. ВИСАНГИРЕЕВ.

Фабрикан дикагIа бола болхлой

Дика балха толамаш дахьаш накъа баьхкар Грознерча макаронни фабрикан къахьегамхой Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоаца XXI-гIа съезд хьаеллача денга. Цу ден сийна шоаш тIайийца декхараш кхоачащдеш социалистически яхье а баьнна январь бетта производствон план тIехкхоачашъяьй фабрикерча коллективо.

Дика къахьегаш бола болхлой дуккха а ба Сверлова Нинас кулгалдеча керттерча цехе. ХIара бетта балха план тIехкхоачашъяра юкъе дика дакъа лоац Самотинаи, Никоноровасн, Мартыноваси кулгалдеча бригадаша.

Фабрике механизаци автоматизаци ярна дика къахьегача механически бригадан хIара болхлочоа цхьан бетта доагIача алапех 30 процент ахча хьожадаьд совгIата.

Дика балхаш деш ба цига кийчача продукцен укладчица йола Трушкина, прессовщика помощница Зудилова, упаковщица Гринина, кочегар Коровина, кхыбараш а.

17 шу да из фабрика болх бе йолаенна. Цу хана денз цига болх беш хьавоагIа слесарь Смолец Лаврентий. Ший балха говзал дика харал совгIа Лаврентес новкъостал ду механически бригадерча болхлошта а.

А. ДОДОВ.

Нийсача новкъа

Денгара-денга балха толамаш доах Шалински совхоза 1-ча отделенен шурий-товарни фермерча хьайбаш леладераша. Укх деношка, партен XXI-гIа съезд хьаеллара сийна хиннача собране керда декхараш тIайийцар болхлоша.

— Коммунизм хьалъерий съезда сийна шоаш тIайийца хинна декхараш сийленца кхоачащдаьд фермерча болхлоша, — аьлар шурий-товарни ферман кулгалдеш волча первични парторганизацен секретара нов. Салтукаевс.

Январь бетта 30 дийнахь хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 170 килограмм шура яьккхай хьайбаш леладераша. Из хул дIадахача шера январь бетта хIара Iаттагара яьккхачул шозза дукхагIа. ДикагIа болча дояркаша Гайсумова Зарас, Игнатенко Ольгас, Титаева Залвас, иштта кхыбараша 200—230 килограмм шура яьккхар.

Семилеткан хьалхарча шера хIара Iаттагара 2200 килограмм шура яккха декхараш тIайийцад болхлоша. Из хул дIадахача шерарчул 540 килограмм дукхагIа. Шоаш тIайийца декхараш ханал хьалха кхоачашдергхиларах дог тийша ба хьайбаш леладераш.

ТКАЧЕНКО М.

Хьалхле лелаю механизатораш

Съезда сийна, из хьаеллача ден тракторaш ремонт яь йисте яха дош деннадар Веденски МТС-а болхлоша. Шоай низ ца кхобеш хьинаре къахьегарца цар вIаштIехьа даьлар еррригача тракторашта а, кхыйолча тракторашта тIехьатувсача юртбоахама машинашта а укх шера 25 январе ремонт яь довла. МТС-а болхлой укх деношка комбайнашта ремонт еш ба. Цу балхаш тIа дика толамаш дьхад нов. Хасаев Iальви керте латтача бригадан болхлоша.

— ХIара денна йола нормаш 200 процентал кIезигагIа йоацаш кхоачашъеш хьабоагIа тха бригадацара токарь Андриади Семен, слесарь Тарамов Султан, — йоах Хасаевс. — Къьстта чIогIа къахьийгар тракторашта эшача топливни аппараташта ремонт еш хиннача Тарамов Султана, Укх шера 20 январе партен XXI-гIа съезд хьаелла ворхI ди дисача хана кхоачащдир цо ше денна дош, хIара денна йола норма 250—260 процент кхоачашъярца. Иштта дика болх барца белгалбаьннаб юртбоахама инвентара ремонт еш бола трактористаш н.н. Бибулатов, Мусостов, Зубайраев Д.

Укх деношка районни советашка депутаталла кандидаташ хьожабеш хиннача собране Зубайраев Давад вахийта оттовир кандидаталла.

ГАЛАЕВ Хаматхан.

РЕПОРТАЖ

Коммунистически къахьегама участке

Сурта тIа: Кротов.

Вай республике эгтара хьалха коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тиллийта бокъо яьккхарех я «Старогрознефть» яхача НПУ 3-ча промысла нов. Гончаровс кулгалдеш йола 3-гIа участок.

Иванова цIерахча городокера ара а ваьнна, гув тIара Iочухьежача тIаьр юкъе уллаш санна гу из участок. Лохе бер чу а лакхе босенашка а гIалаш санна урагIаяха ягIаш вышкаш я.

Тхона гаргарча вышка кIал, хьалъуллача таразах тара а йолаш, цкъа цхьа юхьиг лаьттангахьа Ю а таIе, вож ай а луш, тIаккха из Ю а таIе вож айлуш цхьа йоккха оатхал я. Цо хьахьокх скважина болх беш а кIоаргта лаьттагI лечкъа доалла рузкъа хьалтIа доаккхаш а хилар. Массаза Iойи-хьалтIеи таI цу оатхала юхьиг дени бийсанеи? ТIаккха уж гуш мел йола скважинаш — цар я-кх уж оатхалаш, цар а бу-кх из болх. Ма боккха пайда ба цар лур! Малаш ба хьогI из доккха рузкъа лаьттагIара хьалтIа а даьккха, халкъа ираза дIалураш, хIанз коммунистически хьисапе къа а хьегаш кхы а дукхагIа из рузкъа дала доккхий декхараш тIайийцараш?

СихагIа уж бIаргавор а бовзар а ловш, сихха гув тIара Iочудоладелар тхо.

Участкан контора чуулача зIамигача цIалга хьалхашка арара чувоагIаш телогрейка а ювхаш, брезента кулгахйоахкорга ш а йоахкаш, теннача дегIара зIамига саг кхийтар тхох. Из участкан мастер Хачатуров вар. Михо йоагаьлча цун цIеча юхьо хьахьокх дукхагIа йола ха цо арахьа, скважинаш йолча йоаккхаш хилар.

— Фу дувцаргда шоана? — йоах цо, оаха дена тIулакх шийна дIахайча. —Тха коллективо коммунистически къахьегама участок аьнна цIи лелае бокъо яьккхалга хов ма хургдий шоана.

Доккхалахи сонталахи хIама холац Хачатурова къамаьлаца.

— 1958 шера партен XXI-ча съезда сийна планал совгIа 2026 тонн мехкдаьтта даьккхад оаха, — йоах цо. — Декхараш-м 1800 тонн дар. Даьккхача мехкдаьттага дIабода мах лохбарца 130 эзар сом а кходаьд. ТIехкхоачащдаьд оаха скважинашта ремонт яьчул тIехьагIа цIаькказа ремонт ялцца йола ха йаьхье аьнна тIайийца декхар а. Ремонт дика яр бахьан долаш да из. Скважинашка ца соцаш болх байтара процент а лакхъеннай.

Уж толамаш даьхараш бIаргаго чIогIо безам бар тха. Хачатуровс из товр дир тхона.

Конторанна башха гаьна а йоацаш, боса ягIача вышка кIал брезента барзкъаш а дувхаш ши саг вар. Тракторо хьаена Iойоассаяь трубаш вышкана дIакIал а увзаш Iоехкаш боахкар уж. Уж операторaш Рогожини Степанови бар. Мехкдаьтта дукхагIа доаккхаргдолаш буpув кIоаргатIа чудахийта кийчъйора цар уж трубаш. Тхогахьа хьа а хьежа, тхога моаршал юхаделар цар.

— Подъемник хьаккхачалехьа цунна кийчо еш да тхо, аьлар Хачатуровс. Лоалахарча участканна новкъостал де яхай из, — аьнна, тIатехар цо, из ухача оагIоагахьа дIа а хьежа.

Цига операторaш Симченкои Володазкои тIабаьхкар. Уж а бовзийтар тхона Хачатуровс.

Скважинашта лаьттан кIалхара ремонт еш бола болхлой а лоалахарча участкашта новкъостала бахаб аьлар цо, оаха вожаш болхлой мича бахаб, аьнна хаьттача. Кхы йола участок цхьацца кхоачамбоацараша тIехьаюташ хилча, бе-башха хеташ Iеш бац 3-ча участкера болхлой. Нагахь санна лоалахарча участкера скважина ремонт е езаш хилча, цига а оарцагIа болх уж. Тахан а иштта бахаб.

Цар ремонт ю моттиг гаьна я, цигара гIулакх даьнна юха берза ха я цар, аьнна Хачатуровс соца а даь, уж кастта гучабаларга дог доахаш, уж боагIаргболча оагIорахьа бIарг локхаш латтар тхо.

— Кхаьннегара пхеннега кхаччалца говзал йоацаш цхьаккха вац тха участке — яхаш дувц тхона Хачатуровс.

Из иштта да. Масала, операторал болх беш вола Мурадян скважинай болх тахка ховш а ва, слесарь-монтажник а ва. ХIанз электрика говзал Iомаеш ва из. Операторaш Рогожини. Синченкои, Кайдалови цу говзалел совгIа скважинашта лаьттан кIалхарча ремонта операторaш а ба. Царех а кастта электрикаш хургба. Берригa болхлой ба электрика говзал Iомаеш.

Сурта тIа: К. Дудаев.

Кхыча болхлой а цIераш яьхар Хачатуровс,, цар дика гIулакхаш а дийцар.

— Берригаш ба тха участке дика, аьлар цо эгтара тIехьа а. — Массане дог - уйла цхьатарра да

Бакъдар цо аьннар. Цхьанне массаненеи массане цхьанненеи новкъостал де аьнна я цар яь чIоагIо. Цудухьа кхы уйла йолаш саг царна юкъе хила йиш а яц.

Йист ца хулаш цхьа юкъ яьккха, цхьа дицценна хIама дагадеха саг санна ,сиха тхогахь хьавийрзар Хачатуров.

— Дудаев Кама вовзий шоана?— хьаьттар цо.

Оаха вовзац, аьнна кортош оагадир.

— О, Кама-м тхона массанена дукха везаш къона болхло ва. Оператора помощникалла болх беш ва из. Целинник оал оаха цунах, — аьнна велакъежар мастер. — Аьхкий пхи бутт баьккхаб цо Казахстане ялат чуэца ваха. Тха участка а еррригача промысла а сий даьккхар цо цига. Дика болхло ва Кама. Сиха везавалийтар цо ше тха коллектива а.

— Из вий тахан балха? — хаьттар аз из бIаргаго чIогIа безам болаш.

— СалоIаш ва хIанз. Вешта вахаш гаьна-м вац из. ДIа боса дагIача доккхийча цIеной вайгахьара ниI цун я-кх, — аьлар цо кулг дIа а хьекха.

Из тхона хьа а хьекха бIарганогIараш вIашта а тоIадаь, кIирвенна дIахьежар из.

— ДIа кхы шиъ а ва шоана, аьнна конторал дехьа, тхо хьадаьхкача оагIорахьа кулг дIахьекхар цо. — Уж а тха операторaш ба. Кротови Мурадяни. Ма сиха кхийнад Кротова селла сиха обход яь, юхаверза. Дукха ха я цо болх бу. ХIанз скважинах цхьа сакхат корадаь, шийна новкъостал де Мурадян а ваьккха, из дIадаккха вода из.

Хачатуровна баркал а аьнна, цун Iодика а йийца, уж болча дахар тхо.

Мехкдаьтта лаьттагIара хьал ара а дувлаш труба чу гIолла, гола теха тIахьовзача метте тIадамаш Iолегаш а дайна ,венташ хьувзаеш, из моттиг чIоагIъеш боахкар уж, тхо дIатIакхаьчача.

— Уж бовллалца сабар а даь, къамаьл доладир оаха Кротовца.

— Фу дувцаргда? — йоах Кротовс, кий хьал а тетта, уйла еш, лаьтта бIара а хьежаш — ткъаь дийтта шу да со нефтяник вола. Коммунист а ва. Соахка тха участко планал совгIа дукха мехкдаьтта даьккхад. ХIанз партен XXI-ча съезда сийна кхы а дикагIа къахьегаш да тхо. Къьстта сайгIа дувца хIама са-м дац. Тхо-м цаIаш да. Коммунистически къахьегама участок я тха яр. ХIа, кхы фу дувцаргда шоана...

— ДIадувца Iайха къона болхлой миштта Iомабаьб, — яхаш цунна хьалха доах Мурадяна. — Чаплыгин миштта Iомаваьв, Кайдалов, кхыча участкашка болх беш бараш...

— Фуд Iомабича? Цунах доккхал де деза аз? Сайна ховр кхычарна дIахьеха декхарийла ва со-м. Хьо а ва, уж а ба.

Тхоцара дIа а къаьста, дехьа ягIача скважина дIатIавахар къаьна нефтяник. Мурадян ший балха дIавахар.

Дудаев Кама волча тхо дIадолхаш, скважина юххе дIаэтта латтар Кротов. Говзача лоро санна, ладувгIар цо цун оатхалий балхага.

Са а леIа, хьалгIетта балха ваха кийчлуш воаллар Кама тхо цун цIагIа дIачудаьлча. Дика ши цIа да цунна промысло деннараш. Квартире газ я. Сатийна хоза наб ю никель даьккха гIовраш долча маьнге тIа уллача ши шу даьннача цун йиIиго. Дехьарча цIагIа пенах хьалтеха боккха кIувс боалл, истола тIа «Урал» яха радиоприемник латт. ЦIагIара хIамаш: истол а гIанд а бIарахьажа безам бойташ да. Иштта да къонача нефтяника вахар. Из тхона гуш дар. Бакъда, цхьаькха а ходелар тхона оаха цар цIагIа яьккхача лоацача хана. Из—Камеи цун сесаги белабенна мара йист ца хулаш, уж вIаши чIогIа безаме хилар дар из. Шеко яцар уж массайолча хана а иштта хилар. Безаме хетар тхона а цу цIагIа.

Дудаевс ший балхах дукха дувцанзар тхона.

Цун гIулакхаш дика довзийт деза совгIаташ лерхIаш цо леладеча 1958 шера Казахстане ялат чуэца вахача цунна еннача Сийлен грамоташа а «Ленина байракх» яхача Павлодарски областерча Баян-Аульски районни газета тIа 1958 шера 2 октябре техача «Моторист Кама» яхача статьяс а.

Къоначa фусамадаьй Iодика а йийца, ара а даьнна, кхоалагIа участок йолчахь тхо дIахьежача, гIалаш санна, урагIаяха ягIаш вышкаш а, царна кIал, юхьигаш Iой-хьал теIаш хьалъуллача таразах тара йола йоккхий оатхалаш а яр, лоалахошта новкъостал даь юхайоагIаш подъемник а яр, цунна тIехьа гаьна боацаш болхлой а боагIар. Скважинагара скважинага а водаш, боса гIолла урагIаводаш Кротов а вар. Дуккха хьежа безам боагIар цу суртага а цу нахага а.

Сево белгалбоах уж нах?—аьнна хийтар сона. — Сево безаболийт уж?

Жоп кийча дар. Цар гIулакхаша белгал а боах уж, цар беза а болийт. Коммунизма сийрдача кхоаненга бодача новкъа чехкача боларца хьалха баьннараш белгалбаьнна массанена гуш а массане сий деш а хургба, царна тIехьа увттараш ди тIехь дукхагIа а хургба.

Сурта тIа: Рагожини Степаневи.

Из хьахьокх кхоалагIча участках тарра хIанз 3-ча промысла еррига коллектив коммунистически къахьегама промысел, аьнна цIи тиллийта бокъо яккха къовсам лоаттабеш хилаpo.

Ахь. БОКОВ.
Плиев И. сурташ.

Доазол дехьара

Коммунизман сийрдача лакхаленга бода никъ

БЕРЛИН, 3 феврале. (ТАСС). ГДР-а къахьегамхой боккха теркам тIабахийта хьеж ССКП XXI-ча съезда балхата. Берлински демократически печатон ГДР-а радиоси дика дIабовзийт съездо хIара денна бу болх. Селхан Берлине арадаьннача «Нейес Дейчланд», «Трибюне», «Юнге вельт» яхача газеташа арабаьккхаб съезда делегаташеи хьаьшашеи даьча къамаьлий чулоацам а дукха фотографеш а.

Съездах йола материалаш «Нейес Дейчланд» яхача газето араяьхай «XXI-гIа партсъезд — дунен халкъашта юкъе долча хIамашта юкъе кертте латт», аьнна керте а яздаь. Укх деношка тха уйлаш я XXI-ча съезда Iалаьмате йоккхача программо социалистически лагера а дерригача адамашта а хьаеллача ираз долча перспективашца, яхаш, язду газето. Тхона гучаювл адамаш тIема кхерамех бокъонца мукъадаха йиза йола торонаш. Социализман идейи гIулакхийи сийлахь-боккхача низо шийна тIаувз халкъий дегаш.

«Трибюне» яхача газето «Дог тIоздоаккха перспективаш» аьнна керте а долаш, язду укх гаргарча ворхI шера СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара хьакъехьа де дезача гIулакхех. Газето белгалдоаккх, экономикан дерригa доакъош Iалаьмате чIоагIа дегIадахкаро Советски Союза халкъа боахама чухь кхычарел тIех еза-йоккхача индустрен доакъош дегIадоаладаро хадданза дегIадоаладергда СССР-а къахьегамхой вахара хьал. Плана тIа оттадаь декхараш кхоачашдаро СССР-а къахьегамхой вахара хьал дунен тIа мел долчул тIехлакхдергда, яхаш язду газето.

«Шийлача тIема когаметта — торговлии вIаши юкъера гIалакхаши», аьнна керте а яздаь, «Трибюне» яхача газето гургйолча моттиге кепатеха арадаьккхад А. И. Микояна съезде даь къамаьл.

«Юнге вельт» яхача кагирхой газето съезда балха хетаяь передовой статья язъяй. Газето белгалдоаккх, съезде ювцаш йола сийлахь-йоккха экономически программа марксизман-ленинизман Iилман ларда тIа оттаяь а я, коммунизман сийрдача лакхаленга бода никъ хьа а хьувкх цо, яхаш. Съезда трибунера новкъоста Хрущевс хьакхайкадир, социалистически лагера низо дерригача халкъашка машар чIоагIбе торо хулийт, яхаш белгалдоах «Юнге вельта». Дерригача къамех, расех, масса дола тайпа бос бола нах тешам а бенна Москвага хьежаш хиларо цецвоаккхаргвий хIаьта? 70 мехкара эггара дикагIа бола викалаш тIа а болаш ССКП XXI-ча съездо хIалакъяь дIаяккхар историен чарх юхакхостае а общественни прогресса духьал бовла а гIийртача Малхбузен Германерча милитаристий уйла.

ПХЕНЬЯН, 2 феврале. (ТАСС). ССКП XXI-гIча съезда Iалаьмате чIоагIа теркам а беш, КНДР печато хIара денна кепа етташ арадоах съезда делегаташеи доазол дехьара баьхкача хьаьшашеи деш дола къамаьлаш а, хIаьта иштта социализман лагери дерригача дунен тIарча машара гIулакхи чIоагIдарна ССКП съезд исторически лоархIам болаш хиларах КНДР дукхача къахьегамхоша яхараш а.

Корейско-советски доттагIлен Обществон центральни правлене председатель волча Ли Ги Ена «Надон синмун» яхача газета тIа тахан язду: ССКП XXI-гIа съезд Iалаьмате боккха исторически лоархIам болаш я советски халкъа хинна а ца Iеш, берригача дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама а. ВорхI шера йолча плано къаьгга хьахьокх дегIайоагIаш латтача социалистически системан вахара боккха низ, йоахкаеннача капиталистически системал гаьнна толаш из хилар. ВорхI шера йола план кхоачашъяро кхы а дукхагIа чIоагIбергба социализман лагера низ.

ССКП XXI-гIа съезд, йоах Ли Ги Ена, дерригача дунен тIарча болхлой классан а дерригача прогрессивни мелдолча адамий а дог айдеш бола боккха низ ба.

ВорхI шера йолча плано, йоах Кореян кхалнаьха демократически союза ЦК председатела заместитель йолча Ким Ен Су, цIаькха а хьахьокх Советски Союзо машар безаш йола ленински арахьара политика лелаешхилар. Ший доклада тIа нов. Н. С. Хрущевс белгалдаьд Советски Союзе дерригача социалистически мехкий экономически планаш кхоачашъяро тIом хиларах бола кхерам дIабаккха тешшаме йиш хулийтаргхилар. Цу гIулакхо, аьлар Ким Ен Су, къаьстта гIадбуг эррига тIема хало а Iазап а шоаш лайна бола корейски кхалнах.

XXI-гIча съезда сийна

ХАНОЙ, 3 феврале. (ТАСС). Ханойски печато беча хоамах, ССКП XXI-гIча съезда сийна яхь яьржай укх деношка столицан предприятешка. Производственни вахте эттаб Ханоерча механически завода болхлой. Из решени тIаийцар 30 январе завода коллектива юкъерча собране. Собране дакъа лоацаш хиннараша съездага моаршал хоатташ телеграмма яхьийтар.

СССР-е коммунизм хьалъярна йола сийлахь-йоккхий планаш оттаечеи кхоачашъечеи съезда а дерригача советски халкъа а камаьхала ялар шоашта ловлга дIаалар духьа Ханоерча Советски посольстве ух столице бахача тайп-тайпарча наьха делегацеш.

1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам детIабарна ворхI шера йолча планах лаьца городашка а провинцешка а беседаш ю вьетнамо-советски доттагIален Общество.

ГТО керда комплекс наха юкъе йоаржае

1959-ча шера 1-ча январе денз Ерригсоюзни физкультурни ГТО кердача комплекса нормаш оттаяьй. Из чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да физкультурникашта хинна ца Iеш ерригача вай общественноста а.

Къахьегамхой унахцIено чIоагIъяра, цар вахар-хьал тоадара хадданза йоахко ю коммунистически партеси Советски правительствоси. ТIеххьарча 2—3 шера дукха мероприятеш яьй подросткай балха ди лоац деш, хIаьта хала балхаш деш болча нефтяной а машиностроительни а промышленносте болх беш болча болхлой балха ди лоац деш а.

Коммунистически партен хьалхаленца вай мехкарча общественносто боккха къовсам лелабу капитализмах юхе дисаьча воча гIулакхашта духьал, къаракъаш мелара а гIаьле увзара а духьал. Профсоюзнии кхыча общественнии организацеша дукхагIа теркам тIаухийт тIеххьарча хана предприятешка физкультура лелаяра.

Халкъа боахам дегIабара йолча Iальмате йоккхача, социалистически пачхьалкхе чIоагIъе лаьрхIача ворхI шерарча плано хьахьокх масса оагIорахьа къахьегамхой Iалашбе, цар вахар-хьал тоаде, цар творчески хьинар дIахо йодача хана айде торо хургхилар.

Кердача коммунистически обществон саг масса оагIорахьа кхетам болаш, физически могаш волаш хьалкхевелга лоархIаметIа дарех декхар да. Ерригсоюзни ГТО кердача комплексо комсомольскии кхыйолча общественни организацешкеи кагирхой а берригa къахьегамхой а физически кхетабе доккха новкъостал дергда.

1931-ча шера Ленински комсомола инициативах вай мехкара физкультурен спорти дегIайоалае, аьнна оттаяь хиннача ГТО комплекса нормаша къахьегамхой спорта юкъе озарна доккха новкъостал даьд. Бакъда, тIеххьарча хана из ГТО комплекс кагирхошта хьалхашка балха сий долаш яцар, хIана аьлча, физически могаш а болаш уж хьалкхебара, цар безам болча гIулакхашца уж Iалашбара кхоачамбеш яцар из.

Школашкеи кхыча дешара заведенешкеи физически кхетама гIулакх тоадаро къахьегамхой унахцIено чIоагIъе а къахьегама низ-хьинар дIахо дегIадоаладе а торо халийтар, хIаьта спорт дIахо дегIайоагIаш хиларца ГТО комплекс эргаяьккха езаш йолга а гучадаьккхар.

Комплекса керда проект ювцаш цунца дакъа лоацаш хилар партийнии профсоюзнии, комсомольскии, физкультурнии, кхыйола общественнии организацеш. ЧIоагIа пайдане предложенеш йир цига вай республикерча физкультурникаша а. Керда комплекс хьалхагIа хиннача комплекса дикагIа йола традицеш юхе а юсаш кагирхоштеи къахьегамхоштеи мел эшар кхоачашдеш я. ГТО керда комплекс нормаш дIалуча ханашка хьежжа кхаь латIах латташ я: БГТО (14—15 шу); ГТО хьалхара лагIа (16—18 шу); ГТО 2-гIа лагIа (19 шу а кхы дукхагIа а). ГТО комплекс латт легкоатлетики упражненех (гаьнарча а гаргарча а дистанцех вадар), тосса валар, нек дар, хьежоргех топаш еттар, гимнастика). ТIехдика нормаш дIалуш болчар спортивни разряд хила еза, хIаьта кагийча нахаи къонахаштеи лаьрхIа ший тайпа говзалаш ха еза: мотор бовзаш, мотоцикл, автомашина, моторлодка, самолет, планер лелае бокъо йолаш, парашутаца чутоссавала ховш хила беза.

Цу тайпарча нормаш дIаялара системо кагирхой физкультурацара безам лакх а бергба, хIаьта цига лелаеча состязанешта дукхагIа нах юкъе а озаш дикагIа йола физкультурни коллективаш къоастае торо а хулийтаргья.

ТIехдика нормаш дIалушбараштара дIадехараша, физкультурни организацей ДОСААФ-цара бувзам чIоагIбе, автомобилии мотоциклетийи гIулакх Iомаде, парашютизм, самолет Iомае, кагирхой технически кхетам лакхбе торо хулийтаргья. Нохч-ГIалгIай республикерча физкультурни организацеша дIададахача шера 8476 ГТО значкисташи, 2089 БГТО значкисташи, III-чеи II-чеи разрядех бола 2755 спортсмени 175 перворазрядники кийчваьв, цу спортсменашца 27 спорта мастер а ва.

Валейболах, художественни гимнастиках, велосипедах, боксерах РСФСР-а хьалхле йоаккхача вай республикера командаш дика лайзар, хIаьта футболистий ловзара класс а лакхъелар.

Физкультурнии комсомольскии организацеш хIанзехьа а ГТО нормаш дIаяла цунна кийчо е декхарийла я. Нормаш дIаялара планах хIара физкультурник дIакхетаве веза. Массанена а бIаргагургйолча хьалъолла деза командашта юкъе хургйолча яхьа календарь, нормаш дIаяла безам болчоа медосмотр е еза. ХIанзехьа тоаяь а хьалъяь а кийчъе еза спортсооруженеши спортплощадкаши. Шерра агитационно-пропагандистски болх боаржабе беза къахьегамхошта юкъе, къаьстта кагирхошта юкъе. Къаьстта теркам тIабахийта беза школашкеи кхыча учебни заведенешкеи лелабеча балха.

Цу бехктокхамерча боккхача балха толамаш даха вIаштIехьа даргда физкультурнии комсомольскии организацеша пропагандистскии, организаторскии, хьехамеи болх вIашагIболларга хьежжа. Цу боккхача хьехама балхаца диц далийта йиш яц, ГТО значкисташ бола физкультурникаш-кагирхой общественни пайданерча къахьегаме дакъа лаца, дика деша, дика гIулакх долаш хила, наха юкъе нийсбелча шоашкара дика хьокхам бала ховш, физкультурни болх дика вIашагIболла ховш хила безилга.

ГТО кердача комплексо дика кхетам бола, физически низ бола, унахцIена саг хьалкхевара доккха гIо дергда.

СКУСЕВИЧ,
физкультуреи спортеи республикански комитета председатель.

Района агитпункташка

Первомайски районни культуран ЦIагIа йиллача агитпункте чIоагIа сакъердаме кул сайрийна.

РСФСР-а Лакхехьарча Совете а моттигерча Советашка а хоржамаш дарна йола материалаши ССКП XXI-ча съезда материлаши массе хана ешаш хул цига вIашагIкхийтта хоржархой.

Арахьара а чухьара а дика тоаяь, деша тайп-тайпара газеташ, журналаш, хоржамашта эша пособеш йолаш дика кийчъяь я агитпункт.

Иштта дика тоаяь агитационни болх дIахьош я Мужечеи Ленина цIерахча колхозеи вIашагIъехка агитпункташ а.

С. ДУДАРЕВ.

Агитатор Магомадов Мовла

ДикагIа вола общественник хиларца дика вовз Магомадов Наурски районерча комсий совхозерча къахьегамхошта. Цо боккхача безамца, нийсача наькъаца чакхбоакхх партийни организацес шийна тIабилла общественни болх.

Боккха агитационни болх болабир Магомадовс ССКП ЦК декабрьски Пленума материалаш араяьнначул тIехьагIа. Нов. Магомадовс совхоза болхлошта дIадовзийтар вай партеси правительствоси юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш, советски халкъа культура а вахар а тоадаларах йола перспективаш. ХIаьта ворхI шера халкъа боахам дегIабарах йола контрольни цифраш ше ювцаш, нов. Магомадовс болхлошта дIайовзийт шоай совхоз дегIаярах йола перспективаш.

Цу тайпара дика дакъа лоац нов. Магомадовс РСФСР Лакхехьарча Совете а НГIАССР моттигерча Советашка а хулча хоржамашта кийчлуча.

Н. СМОЛЬЯНИНОВ.

„Урожая" чемпионаш

Шин дийнахьа хилар Гудермесе 1959 шера «Урожай» обществон республикански Совета хьалхле яккха хинна боксерий состязанеш. Цига дакъа лоацаш бар 40 совгIа вай республикан районашкара спортсменаш. Дукххенеша дика хьокхамаш даьхар цига.

Боксераш Довлитукаеви, Алабаеви ринга тIа баьлча берригa теркам тIабахийта, царга хьежаш бар зрителаш. Дикача говзалца чакхдаьккхар цу шинне а шоаш вIашагIкхетар. Котваьлар цига Алабаев (Гудермес). Цунна ялар юкъерча весах «Урожай» яхача обществон чемпиона цIи.

Дика толамаш даьхар цига Ножай-Юртовски районерча спортсмена Алихановс а.

«Урожай» яхача обществон чемпиона цIераш яьхар Гетагазовс а (Назран), Эльмурзаевси, Абазовси а (Шаьла), Дакаевси, Чатаевси а (Гудермес).

А. РЕШИДОВ.

ХОАМ

РСФСР Лакхехьарча Совете деча хоржамий № 815 йола МагIалбика хоржамий округа окружной хоржамий комиссии Наьсарен районерча Наьсарен-Вокзале, ССКП райкома цIеношка я.

Берий барттайна коллективаш вIашагIйохка

ЧIоагIа раьза хиларца тIаийцар советски наха «Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи дIахо а мехка чухь халкъа дешара система дегIайоалаярахи» дола закон. Цу исторически документа тIа къаьстта теркам тIабахийтаб советски школера кхетама болх тоабара, хIана аьлча, хIанз а массайолча школашка бе безача тайпара бац из болх. Дукхача школашка хIанзалца вIашагIтехаяц берий барттайна коллективаш. Иштта ярех я гор. Грознен номер 19-гIа, 22-гIа, 26-гIа йола школаш а иштта кхыяраш а. Цу школашка во оттабаь ба комсомольскии пионерскии болх. Дешархоша школе йохаяь ца Iеш, общественни моттигашка а порядок йохаеш моттигаш кIезига яц.

Куст доацаш гIулакх да цхьабола боккхагIа боа дешархой ахчах, картех ловзаш, айла-юкъе лелача нахах дIабетталуш моттигаш хилар а. Ишттача хIамашта моттиг хила йиш яц вай коммунистически обществон тIехьа кхетаеча вай школашка. Цу школай классашкарча хьалхле лелаераша во кийчъю дешархошта ю политинформацеш, беседаш. Школашкара кхетама болх во оттабаь хилара бахьанаш гучадаха яь яр дукха ха йоацаш Грозне хинна классашкарча хьалхле лелаерий совешани. Цу совещане из дош дувцаш къамаьл дир города халкъа дешара отдела заведующен заместитель йолча нов. Ларионовас.

Берий коллективаца бу болх мела лелаш хилара бахьанаш бокъонца гуча а даьха, уж кхоачамбоацараш дIайоадача хана дIадаха де дезар дика белгалдаьккхар цо. Городерча дикагIча школай балха опыт дика йовзийташ йийцар цо ший доклада тIа.

Кхетама болх дика бу 31-ча, 14-ча, 7-ча, иштта кхы дукхача школашка а интернаташка а. Школе дешархой кхотаенна, барт бола коллектив мишта вIашагIйолларгъя довзарна эша дукха хIамаш Iомаде йиш я цу школашкара.

Масала, хьаэцаргъя вай Черноречьен поселкера 31 йола юкъера школа. Школе дийшаи общественно-пайданера къахьийтаи ца Iеш, цIагIа а къахьегаш бокъонца йола берий кхотаенна коллектив я цига. Цул совгIа, химически заводаца айхха ювзаенна я из школа. Цу школан лакхерча классашка деша багIараш производственни практике ух цу школе. Дешархошта къахьегам дукха беза, йоах химикаша. Юккъера школа яьккха аттестат эцаш, токарий 4-ча разрядах йола говзал Iомаяь бар Борисов, Рогожин, Сааков, кхыбараш а. Берий коллектив вIашагIтоха школа новкъостал даьд даьй-ноаной комитето.

Дика болх беш я кхоалагIча школан даьй-ноаной комитет а. Цу школан ялхлагIча классан хьалхле лелаеча новкъоста Деребизовас дика вIаштIехьа баьккха лелабу ший болх. Айхха бувзам лоаттабу цо берий даьнаца-ноанашца. Ше бу кхетама болх берий безам тIатIоргболаш, цар хьашташ дайзе, хIаране оамал Iомайий бу цо.

Иштта дика болх беш ба № 2 йолча интерната классан хьалхле лелаю Дударев, № 10 йолча юкъерча школан классан хьалхле лелаю Кускова, кхы дукха бараш а.

Берий айхха йола коллективаш вIашагIтохаро, классай хьалхле лелаерий болх тоабаро доккха новкъостал дергда школашкарча дешархой общественни сакхетам айбара.

Л. СОЛОДОВНИКОВА,
Грознен горОНО инспектор.

КхоалагIа ахчан-хIамай лотерея РСФСР-е

1-гIча январе Российски Федерацен городашкеи юрташкеи дохка доладаьд 1959 шерара кхоалагIа ахчан-хIамай лотерея билеташ. Дерригa арахийцараш 640 миллион сома билеташ да. Лотерея диазза араяргья. Царех цьалхара тираж араяргья Москве 15 апреле, шоллагIъяр — Куйбышеве 30 юне, кхоалагIъяр — Горьке 15 сентябре, йиъалгIъяр — Свердловске 30 ноябре. 1—4 арахийцачарех дола хIара лотерейни билет цхьан тиража мара юкъедодац. Билета мах 3 сом ба.

Цу лотереях дола билеташ эца йиш я карарча ахчах сберегательни кассашка, стадионашка, театрашка, магазинашка, газеташ дохкача киоскашка, вокзалашка, метро. Предприятешкеи учрежденешкеи дохкаргдац уж.

Йиъе тиража юкъе ловзаеш хургья 86 «Волга» яхеи 172 «Москвич» яхеи автомашинаш, лаьттан участкаш а тIехьа 215 цIа, 1.161 мотоцикл, дукха а пианинаш, телевизораш, фотоаппараташ, пылесосаш, сахьаташ, кхыйола маьхе хIамаш.

Ерригача тиражашка 320 миллион сома кхадж боагIаргба, вешта аьлча арахийцача лотерейни билетех шовзткъе итт процент.

Билет долча дас, ший безам бале, кхажах яьккхача хIаман мах ахчанца лоархIам а баь, сберкассера хьаэца йиш я.

(ТАСС).

Тха дика хьехархо

Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен педагогически институте укх деношка цу институтa къьнагI барех волча хьехархочун Николай Михайловича Владимирова 60 шу дизараи цун педагогически балха 40 шу дизараи хетаяь заседани хилар. Партен обкомеи министерствайи болхлой а болаш дукха нах гулбеннабар цига. Къамаьлаш даьча литературан кафедра заведующес В. Б. Корзунеи, преподавателa С. К. Шенецеи, хьехархоша Гончаровси Шаталинеи, 5-ча курсерча студента А. Поповси дег тIара моаршал а луш, дукха вахари дIахо дикагIа къахьегари шоашта ловлга дийцар.

НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председателa заместителa нов. А. Т. Тепсаевс Iодийшар Н. М. Владимировна НГIАСС-а Лакхехьарча Совета Сийлен грамота еларах дола НГIАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума указ, хIаьта из грамота дIа а енна моаршал а делар цо Николай Михайловичага. НГIАССР-а просвещенен Министерствон Сийлен грамота а елар цунна.

Гулбеннараша даьча къамаьлех а Н. М. Владимировс ше даьча къамаьлех а дика байзар тхона цо хьабенна боккха а чоалхане а дукхханеша хьехам эца мегаргболаш а бола цун никъ. Болхлочун дезале хьалкхийнача цунна дика яйзаяр вахара холо а оатто а. Маляр волаш а, бетонщикал а хьалххарча Советски заводий цехашка фрезировщик волаш а болх баьб цо.

Николай Михайлович ший гIулакх дика довзаш дика организаторски хьинар долаш педагог ва. Дукххача шерашка школе литература хьехара ший йоаккхача опытаца къона хьехархой кийчбеш хьавоагIа из. ЦIаккха а йицлургъяц студенташта цо еш хинна шоай йоакхо.

Ший хана дукха хьехархой Iомабаьб Н. М. Владимировс. Советски Союза масса а мIингашка къахьегаш болча цо Iомабаьраша массахана а баркал оал цунна. Царех дуккха бараш халкъа хьехархочун сийлен цIи лелаеш ба.

Коммунистически партеси Советски правительствоси дикача хьехархочунна Н. М. Владимирова боккха лоархIам а баь совгIата «Сийлен знак» яха орден еннай.

М. ШИШХАНОВ.

Юрта боахама хьалхле лелаерий совещани

Юрта боахам дIахо дегIабоалабарна ССКП ЦК декабрьски Пленумо даь соцамаши района боахам дегIабоалабарна шоашта хьалхашка латта декхараши дувцаш Первомайски районерча къахьегамхой совещани хилар. Укх ворхI шера юрта боахам дегIабарна районерча колхозашта хьалхашка латта декхараш дувцаш доклад йир района юрта боахаман инспекцен начальника нов. Ургаповс.

1958-ча шера дикагIа балха толамаш дахарца хьалхаьннай А. Шерипова цIерахи Ленина цIерахи йола колхозаш. Дика хьийкъар 1958-ча шера цу колхозий къахьегамхоша дIадийна хинна ялаташ. Пачхьалкхенга ялат дехка а дехкад, колхозникашта дIа а дийкъад, бIаьсти дIадувргдар къоастадаь дIа а оттадаьд. Нов. Ургаповс доклада тIа белгалдаьккхар Орджоникидзе цIерахчеи, «Заряи», «Дружбеи» яхачеи колхозашка коартолаши хьажкIаши эсала хьийкъа хилар.

Совещане къамаьл дир Ленина цIерахча колхозерча доярка Евлоева Фадимана.

— ДIадахача 1958-ча шера хIара Iаттагара 1534 килограмм шура яьккхар аз, — аьлар Фадимана, — укх шера планах хIара Iаттагара 1400 килограмм шура яккха езача 1800 килограмм яккха лаьрхIад аз. Сайца социалистически яхье ех аз Советски районера дикагIа йола доярка.

Семилеткан укх хьалхарча шера хIара гектара тIара хьажкIаш — 40 центнер, коартолаш — 60 центнер, хIара Iаттагара 1600 килограмм шура яккха декхар тIаийцар шоай колхозникий цIерах къамаьл даьча Ленина цIерахча колхоза председатела нов. Гордиенкос.

— Оаха социалистически яхье ех, — аьлар цо, — Советски районера Сталина цIерагIа колхоз.

Совещане къамаьл даьча «Заря» яхача колхоза агронома нов. Ивлевас белгалдаьккхар шоай колхозникаша юрта боахам дегIабоалабарах йола решенеш кхоачашъеш шоашта хьалхашка лоацчача агротехнически хана кхашкара бIаьстан балхаш чакхдаха аьнна декхар оттадаь хилар. Иштта цар дош деннад укх хьалхарча шера хIара гектара тIара 17 центнер кIа, 11 центнер гидуаргаш, 80 центнер коартол, силоса лаьрхIа 180центнер хьажкIаш яха. Нестеровски МТС-а парторганизацен секретара нов. Сампиевс аьлар:

— Ремонта эша оатхалаш ца хилар бахьан долаш тIехьабисаб тха тракторашта а юртбоахама машинашта а ремонт яра болх. Сунженски РТС-о а тракторсбыто а хьахецац эшаш йола оатхалаш. Цоах лаьца оаха дукхаза а дийцад вай республикан юртбоахама Министерствога. Бакъда, цхьаккхе а новкъостал даьдац тхона цигар а. ХIанз тхо хьежаш да цар новкъосталца ремонт йисте а яьккха, зяба лаьрхIа лаьтта аха дIадоладарга.

Асламбек Шерипова цIерахча колхоза председатела нов. Цицкиевс ший къамаьлаца белгалдаьккхар шоай колхозо дIадахача шера даьха толамаш доккхий хилар.

— ДIахо йодача хана кхы а чIоагIагIа къахьега лаьрхIа ба тха колхозникаш, — аьлар цо.

Берригача района къахьегамхошка хкайкарал дир совещане хиннараша.

„Сердало" тIа кепа техачун ларах"

„Ший доацача гIулакха юкъе ма гIертавалар-кх из..."

1958 шера 21 декабре «Сердало» газето тIа араяьннача «Ший доацача гIулакха юкъе ма гIертавалар-кх из...» яха заметка тIа дувцар, Грознерча «Гортопсбыта» склада заведующи волча Кандауровна а ховш, кIор тIаботтача грузчикаша шоашта мах а боахаш Советски торговлен бокъонаш телхаеш хиларах.

Нохч-ГIалгIай АССР торговлен Министерствон Госторгинспекцес цу заметках лаьца «Сердало» редакцега хоам баьб, заметка тIа дийцараш бакъхиларах, склада заведующи хинна Кандаурови, грузчикаш Матвееви, Арзамасцови балха таIра дIабаьхаб, аьнна.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Къахъегам дукха безаш

ЗIамига йиIиг яр Зоя 1944 шера. Дукха шераш дIаихар...

Кастта-каста ювцаш хазарах мара йовзацар Зояна Кавказ, бакъда Нохч-ГIалгIай республика юхаметта-оттае, аьнна соцам бяь хилари, хIаьта кастта Кавказе гIоргхилари шоай цIагIа дувцаш хезача, гIадъяхача Зояй басилгаш елаш лепар.

Май бетта 1957 шера кхоачашхилар Зояй гIадъяхар. ЦIаера из яьча моттиге, шоай дезалца.

ЧIоагIа тамашийна хетар цунна «доагача» дIайхача дийнахьа «кIайаба» тIакхуллаш латта Кавказа лакха лоамаш, гобаьккха хьежача гуш дола сийнача баьцо хоздаь дада дIаьха довкъаш, гувнаш, иштта кхыдараш.

1958 шера Назрановски типографе наборщик йолаш болх бе эттар Зоя. Йоккха говзал эшаш болх ба из, цудухьа юххьанца хала дар цунна болх бе.

Дукха къахьийтар Шадыжева Зояс ший балха специальность Iомаеш, хIаьта ялх бетта Iомае еза специальность кхаь бетта Iомайир цо.

— Балхах чехка кхийтар Зоя, къахьегам дукха безаш хиларца, ший болх уйла еш кхетамца беш хиларца, — йоах типографен заведующе, дукха а шерашка из болх беш волча, нов. Х. Хамчиевс.

Ший болх кхы а кIоаргагIа Iомабеш я Зоя, хьинареи дикеи къахьег цо. Цул совгIа, хадданза цIагIа деш цо художественнии политически литература.

Иштта дикеи хьокхамеи болх беш ба цу типографен наборщикаш Таутиева Тамареи Торшхоева Любаи а.

Хьинар, къахегама дисциплина, эхь-эздел дика долаш ба уж. Шоай профессех ялхлагIа разряд еннай царна, из Iалаьмате йоккха къахьегама котало я, хIана аьлча шин шера болх бе беза из разряд яккхарна. Цо хьахьокх йоккхача уйланца шоай болх Iомабеш цар къахьийта хилар.

С. МУХИЕВ.

Харжархошца вIашагIкхетар

Дукха ха йоацаш районни культуран ЦIагIа вIашагIкхийтар Первомайски районера харжархой ССКП Сунженски райкома хьалхарча секретараца, СССР Лакхехьарча Совета депутатаца нов. **Б. С. Чадовца.**

«СССР Лакхехьарча Совета II-гIча сессен итогаш» ювцаш ше яьча доклада тIа нов. Чадовс лоацца а дика кхеталуш а хьадовзийтар шоллагIча сессе дийца дерригa дешаш.

Безаме чакхдаьлар из вIашагIкхетар.

С. ДУДАРЕВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре
Йоккха зал. «Иван Бровкин на целине».
Долалу 10, 12.30, 3, 5.30, 8, 10.20.
ЗIамига зал № 1. «Иван Бровкин на целине».
Долалу 8.30, 11. 1.30, 4, 6.30, 9.
ЗIамига зал № 2. «Иван Бровкин на целине».
Долалу 9, 11.30, 2, 4.30, 7, 9.30.
ЗIамига зал № 3. «Иван Бровкин на целине».
Долалу 9.15. 11.45, 2.15, 4.45, 8.15, 10.45.

«Родина» яхача кинотеатре
«Кочубей».
Долалу 9.30, 12, 2.30, 5, 7.30, 10.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахарен экономикани отделий 2-25-72.

СФ00258 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцин проспект, 80/3. Заказ № 913